МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «Дизайн середовища»
Кафедра «Дизайн тканини та одягу»

Соломія МІЩЕНКО

ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬВ НОМАДИЧНОМУ ДИСКУРСІ МОДИ: ЗАСОБИ ФОРМОУТВОРЕННЯ

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр»
ОПП «Концептуальний дизайн в індустрії моди»
зі спеціальності 022 Дизайн

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.
_____ С. МІЩЕНКО

Науковий керівник: Оксана ЛАГОДА,
доктор мистецтвознавства, професор

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Міщенко С.В. « Гендерна ідентичністьв номадичному дискурсі моди. Засоби формоутворення» – кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр» зі спеціальності 022 Дизайн ОПП «Концептуальний дизайн в індустрії моди».

Роботу присвячено розгляду важливої проблематики гендерної ідентифікації в номадичному дискурсі моди. Метою роботи є виявлення засобів формоутворення для підкреслення жіночності в умовах змінності простору, мобільності та культурної фрагментованості У дослідженні аналізуються конструктивні, силуетні та матеріальні рішення, здатні забезпечити баланс між функціональністю номадичного одягу та репрезентацією фемінного начала.

Об'єкт дослідження: Номадичний дискурс моди, в контексті сучасних соціокультурних процесів. Предмет дослідження становлять особливості засобів формоутворення жіночого одягу в номадичній моді.

Кваліфікаційну роботу присвячено вивченню та систематизації характерних особливостей номадичного одягу як соціокультурного явища та аналізу його впливу на сучасні підходи до дизайну жіночого костюма. У центрі дослідження проблематика жіночого номадичного досвіду як інструмент формування ідентичності в умовах постмодерного суспільства.

Концепція проєкту ґрунтується на особистому досвіді тривалих подорожей, що загострив увагу до взаємодії людини з мінливими просторами та позначився на виборі формотворчих і конструктивних рішень. Проаналізовано сучасні зразки дизайну костюма та тенденції, пов'язані з трансформативністю, мобільністю й екологічністю – ключовими принципами номадичного вбрання. Окрема увага приділена засобам репрезентації фемінності в межах універсальних і функціональних конструкцій. На основі результатів сформульовано концепцію проєкту та розроблено модельний ряд із семи образів, що поєднує номадичні властивості з фемінними акцентами.

Створено експериментальну модель для демонстрації практичної реалізації встановлених у дослідженні положень.

Ключові слова: дизайн одягу, номад, формоутворення костюма, проблема гендерної індетифікації.

ABSTRACT

Mishchenko S. V. “Gender Identity in the Nomadic Discourse of Fashion: Means of Form Formation” – qualification work for obtaining the Master’s degree in the specialty 022 Design, educational program “Conceptual Design in the Fashion Industry.”

The work is devoted to examining the important issue of gender identification within the nomadic discourse of fashion. The aim of the research is to identify the means of form formation that emphasize femininity under the conditions of spatial fluidity, mobility, and cultural fragmentation. The study analyzes constructive, silhouette, and material solutions capable of maintaining a balance between the functionality of nomadic clothing and the representation of the feminine principle.

Object of the research: the nomadic discourse of fashion in the context of contemporary sociocultural processes. Subject of the research: specific features of the means of form formation in women’s clothing.

The qualification work focuses on the study and systematization of the characteristic features of nomadic clothing as a sociocultural phenomenon and its influence on contemporary approaches to women’s fashion design. Central to the research is the female nomadic experience as a tool for identity formation in postmodern society. The project concept is grounded in the author’s personal experience of long-term travel, which heightened attention to the interaction between the individual and changing environments, influencing the choice of form-forming and constructive solutions. Contemporary fashion design examples and trends associated with transformability, mobility, and environmental awareness

–key principles of nomadic attire – are analyzed. Particular attention is paid to the representation of femininity within universal and functional constructions. Based on the findings, the project concept was formulated, and a collection of seven looks integrating nomadic characteristics with feminine accents was developed. An experimental garment model was created to demonstrate the practical implementation of the research outcomes.

Keywords: fashion design, nomad, form formation in costume, issue of gender identification.

ЗМІСТ

ВСТУП 6

РОЗДІЛ 1.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ 9

1.1 Номадизм, як явище в постмодерні 9

1.2. Номадичний дискурс моди 12

1.3. Особливості естетики номада з точки зору формоутворення 15

Висновки до першого розділу 17

РОЗДІЛ 2.

ТЕНДЕНЦІЇ МОДИ У ФОРМОТВОРЧОМУ ВИМІРІ 19

2.1. Аналіз тенденцій моди 19

2.2. Проблема гендерного розрізнення 26

Висновки до другого розділу 30

РОЗДІЛ 3.

АВТОРСЬКА ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ЗА

РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ 31

3.1. Концепція авторського проєкту 31

3.2. Мудборд 32

3.3. Художньо-графічна розробка моделей колекції 33

Висновки до третього розділу 52

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 54

ДОДАТКИ 58

Додаток А. 58

Додаток Б. 61

Додаток В. 62

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний світ наповнений постійними трансформаціями. Термін існування модних трендів скорочується до кількох днів, а швидкісний контент, розвиток нейромереж і загальний вплив інтернету, як наслідки пандемії COVID-19, діджиталізації та масова робота онлайн – створюють відчуття свободи, легкості пересувань і надають можливість працювати з будь-якої точки планети. Водночас, ці процеси породжують нові виклики у сфері само ідентифікації сучасників, що становить одну з основних проблем соціокультурного спрямування в суспільстві. Її суть полягає в тому, що вимушено або свідомо людина переміщується світом у пошуках більш комфортних умов життя та праці, або ж свідомо відмовляється від приналежності до певних національних чи культурних формацій, переслідуючи певну мету. У цьому контексті все частіше актуалізується тема сучасного номадизму, яка, зокрема, стала одним з ключових напрямків розвитку сучасної індустрії моди.

На відміну від історичного кочового способу життя, зумовленого переважно фізичними потребами і виживанням у природному середовищі, сучасний номадизм постає як наслідок глобалізації, цифрових технологій та гнучкого підходу до праці й ідентичності. Це не лише географічна мобільність, а й пошук внутрішнього балансу в умовах постійних змін.

В академічному середовищі прийнято розглядати номадизм крізь призму маскулінного прояву ідентичності, у тому числі й у контексті стилю в моді. Універсальність, зручність і адаптивність речей визначають основні принципи гардеробу номада. Однак, номадичну психологію доцільно аналізувати й крізь призму фемінності. Гнучкість, здатність до інтеграції в різні культурні середовища та поєднання практичності з естетикою можуть бути інтерпретовані як жіночі характеристики сучасного номадизму. Такий підхід дозволяє вийти за межі традиційного уявлення про кочовий спосіб

життя виключно як про сферу виживання й сили, відкриваючи його як простір для переосмислення ролі жіночого досвіду в глобалізованому світі.

У цьому контексті актуалізується питання інтеграції жіночого гардеробу в номадичну філософію без відмови від ключових принципів практичності, проте із збереженням фемінного виміру, що досягається завдяки особливостям формоутворення звичних буденних речей.

Мета роботи: Виявити засоби формоутворення в сучасній номадичній моді в аспекті гендерної індетифікації (фемінності).

Для досягнення заявленої мети необхідно вирішити такі **завдання:**

– зібрати, проаналізувати і систематизувати джерела за темою, які розкривають актуальність номадичного дискурсу в моді, а також вирішити проблему гендерного розрізнення в моді, як в знаковій системі невербальної комунікації;

– сформулювати особливості номадичного дизайну як відповідь моди на постмодерний соціальний порядок, у якому фрагментарність, мобільність та множинність ідентичностей стають базовими принципами соціального формування;

– виявити, засоби формоутворення провідних дизайнерів, які розкривають у своїй творчості теми номадизму;

– вирішити проблему гендерного розрізнення в моді, шляхом аналізу психологічних процесів самоіндетифікації;

– сформулювати концепцію авторської проєктної розробки, реалізувати допроєктні та проєктні дослідження, розробити колекцію моделей одягу за темою дослідження, підготувати технічні матеріали для виготовлення експериментальної моделі одягу.

Об'єкт дослідження: номадичний дискурс моди в контексті сучасних соціокультурних процесів.

Предмет дослідження: особливості засобів формоутворення жіночого одягу в рамках актуальних парадигм гендерності.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в комплексному аналізі номадичного одягу як гендерного ідентифікатора в сучасній моді, що ідентифікує не лише феміність, але й номадичний спосіб життя, трансформуючись в оригінальні форми одягу та його стиль.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження в процесі проєктування концептуальних колекцій.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з пояснювальної записки, що містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки; графічно-експозиційної частини; презентації проєкту і розробки експериментальної моделі одягу, виготовленої в матеріалі.

РОЗДІЛ 1.
АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Номадизм, як явище в постмодерні

За останнє століття людство пережило низку соціальних революцій, трансформацій світоглядних моделей та зміну стилю життя загалом. Ці процеси можна простежити крізь призму художньо-філософських течій – модерну, постмодерну та метамодерну, – де від заперечення старих ідеалів людина проходить шлях формування нової ідентичності й у підсумку доходить до компіляції сенсів. Максим Яковлєв і Олександра Купка у своїй роботі зауважують, що в сучасному світі дедалі складніше чітко розрізняти етапи розвитку людства, адже визначальним елементом класифікації останніх двох етапів (постмодерну й метамодерну) є саме інформація [1, с. 287]. При чому важливо, що інформація стає не тільки і не стільки способом комунікації, а й ресурсом реалізації індивіда. Відтак у цьому дослідженні в основу аналізу номадизму покладемо період постмодерну, який уперше почав кваліфікуватися за принципом інформаційного суспільства.

Номадизм постає як соціальна стратегія постмодерної людини, що ґрунтується на запереченні концепції осілості [2, с. 7]. З. Бауман розрізняє поняття «близько» і «далеко» як межі знань і зони комфорту перебування в певній точці простору. Водночас важливою ознакою сучасності є розвиток не лише фізичних форм пересування, а й технічний прогрес, що забезпечує швидкісну мобільність інформації [3, с. 15–16]. Якщо раніше ідентичність людини формувалася в межах власного «близько», то для інформаційного суспільства головною проблемою стає саме пошук, набуття та збереження ідентичності [2, с. 7]. Таким чином, окрім фізичного номадизму, актуалізується також питання цифрового номадизму. Це означає, що ідентичність людини формується в процесі пересування між цифровими даними, такі як текст, зображення, фото і відео контент тощо. У свою чергу,

це приводить до формування нової реальності, так би мовити «Liquid Modernity» – теорія, яку також розглядає З. Бауман. Ключовою особливістю цієї теорії є розмивання сталих інститутів, соціальних принципів, системи побудови стосунків тощо. Внаслідок втрати соціальних інституцій, як релігія, традиція і культурна спадковість, національна ідентичність відбувається руйнація колективних моделей, на які раніше могла спиратися людина, що в свою чергу призводить до зростання ступені відповідальності в процесі формування самоіндетифікаціїї. Поглиблюючись у питання національної ідентичності, Олександр Поліщук і Олена Поліщук в своїй статті «Філософія національної ідентичності постмодерної епохи» також розглядають наслідки глобалізації в постмодерному суспільстві з точки зору самоіндетифікації. В статті розділяються поняття ідентичність на індивідуальну і суспільну, які так само можуть входити в протиріччя, що в свою чергу призводить до роздробленості внутрішнього Я, елементи якого представляють собою різноманітні внутрішні світи – цифрові, інформаційні, контекстуальні, культурні, існуючі одночасно, в рамках яких людина так само є мандрівником [4, с. 55]. Таким чином, можна поділити номадизм на фізичний, цифровий і ментальний. Разом із цим, Л. Горбунова зазначає, так зване «розрідження» структур, у межах яких формується індивід, призводить до зростання ступені індивідуалізації існування в цілому [5, с. 47]. Цифровізованість простору створює наднаціональні та над культурні контексти, які функціонують за принципом ризоми – децентрованої, мережевої, відкритої структури, в межах якої ідентичність стає процесом без фіксованого центру.

Основою постмодернізму стає хаос, що призводить до утворенню нових наукових приципів – хаосомів. До цієї концепції посилається В. Федь, аналізуючи концепцію ризоми Ж. Дельоз і Ф. Гваттарі. В своїй роботі він зауважує, що ризома знаходиться в перманентному процесі становлення. Така система не має початку і кінця, вона існує в форматі взаємозалежностей [6, с. 47]. Ж. Дельоза і Ф. Гваттарі спростовують актуальність питань «Куди йти?», «Звідки виходимо?», Куди прагнемо“?”, бо у ризоматичній логіці рух і зміни

не підпорядковані лінійній схемі. В цьому контексті номадизм є не вибором будь-якої людини, а необхідністю сучасності.

Доба постмодерну – це час розмивання сталих моделей, в тому числі і з точки зору гендерної ідентичності. Якщо раніше медичний погляд на стать давав підстави для категорізації гендерної ознаки, то постмодерниська модель актуалізує нові площини цього поняття. Людина проходить етапи рефлексії безпосередньо в процесі вербалізації внутрішніх процесів, тому аспект мовленевого контексту на пряму впливає на формування комунікативної ідентичності [7, с. 96]. Із цього випливає, що когнетивно – лінгвістична парадигма закономірно встановлює зв'язки між ідентичністю й ментальними процесами, такими як: концептуалізація, категоризація й індетифікація.

В свою чергу, параметри гендерної ознаки визнаються в соціально-культурному середовищі комплексом природжених і набутих ознак, що дозволяють характерезувати маскулінність і фемінність людини. А. Марчишина, досліджуючи поняття «гендерної ідентичності» в постомодерністському дискурсі, наголошує, що цілісність образу конструюється в наслідку осмислення певної системи цінностей та співвідношення себе з нею. Так, традиційне суспільство минулого передбачало чітке розрізнення ролей, де дім був місцем реалізації жінки. Е. Калницький та І. Коваленко зазначають, що дім є місцем концентрації досвіду жінки, і, одночасно, являє собою інструмент придушення жіночної ідентичності [8, с. 86].

У номадичній філософії дім втрачає свою визначеність. У цьому контексті розмежування чоловічого та жіночого номадизму набуває особливої актуальності. Аналіз наукових публікацій, що висвітлюють соціо-культурні та філософські аспекти номадизму, виявляє певну стандартизацію, яка ігнорує гендерні відмінності. У дискурсі моди це проявляється через підкреслену винятковість мускулінності стилю. О. Лагода і Я. Лінь зазначають, що асортимент гардеробу номада співвідноситься саме з чоловічим одягом [2, с.

10]. Таке розмежування не дає простору для жінки-номада інтедифікувати в собі фемінний вимір, що, серед іншого, виявляється через одяг як соціальний маркер. З іншого боку, постмодерний номад прагне вільного самовираження, без меж самоіндетифікації [2, с. 3]. Що, в свою чергу, не спростовує актуальність проявленості фемінної ролі в концепції постмодернового номадизму, а тільки підсилює її.

Наразі, номадизм можна розглядати як реакцію людської психіки на фрактальність світобудови в умовах постмодернізму, що, у свою чергу, відбивається на різних сферах буття, зокрема й у моді.

1.2. Номадичний дискурс моди

Номадизм передбачає постійну зміну середовища – культурного, соціального, природного. Одяг у цьому контексті виступає одним із ключових засобів адаптації та асиміляції до нового простору. Номадичний стиль не ставить за мету відповідати актуальним трендам, проте обов'язково має залишатися органічним для свого носія [2, с. 5]. Оскільки спосіб життя номада може мати різні прояви, його одяг відрізняється функціональними, матеріально-технічними та конструктивними параметрами.

Попри те, що сам номад, зазвичай, не прагне вписуватися в модні стандарти, сучасна індустрія моди активно звертається до номадичних стилістичних прийомів. Разом із цим постмодерністська світобудова не заперечує прагнення людини-номада залишатися в потоці актуальних тенденцій, в тому числі і модних. Однак, обмеженість гардеробу номада в практичних цілях, обмежує можливі способи проявлення. Мода є комплексним явищем, яке впроваджується в культурні, соціальні, політичні, економічні аспекти суспільства [9, с. 77]. Мода створює статусно-рольові маркери, які впливають на взаємодію і комунікацію в суспільстві. Номад вимушений постійно пристосовуватися і вибудовувати соціальні зв'язки в різномонітному середовищі. Зовнішній вигляд у процесі комунікації формує специфічний психологічний вплив, зумовлюючи механізми наслідування,

навіювання та переконання [10, с. 45]. Тому, як для чіткого відображення власного «Я» і проведення меж в рамках зовнішньої індетифікації, так і для асиміляції в нових просторах, одяг виступає важливим інструментом соціальної взаімодії.

Одночасно з цим, одяг є способом створення власної зони комфорту в рамках постійної адаптації. В залежності від того, який одяг надягає людина, змінюється її стан, що напряму впливає на зміну поведінки в різноманітних ситуаціях [11, с. 3]. Однак, тема впливу одягу на власне само сприйняття досліджена не так глибоко, ніж те, як одяг впливає на оточуюче середовище. Про це в своєму досліджені «Enclothed Cognition» пишуть Hajo Adam, Adam D. Galinsky, зауважуючи також, що більшість наукової літератури зосереджується саме на темі деіндивідуалізації людини [12, с. 2]. На це впливає також і психологія прагнення людини вписуватися в певні стандарти і відповідати узгодженим стереотипам конкретної групи людей. Із цього випливає певна конфліктність цих напрямів. Наприклад, для підтримання власного комфорту, людина може обирати зручний вільний одяг: накидки, кофти з капюшоном тощо. Однак, для оточуючого середовища, поза конкретною соціальною групою, такий зовнішній вигляд може викликати меншу ступінь довіри. Тому, питання балансування між проявленням власного «Я», створенням особистої зони комфорту і транслюванням конвенціального образу для більш легкої адаптації залишається актуальним.

Більшість української наукової літератури, що висвітлює номадизм, розглядає стиль і гардероб номада з боку класичного кочівництва. Тому, номадизм в модному дискурсі асоціюється із універсальним, асексуальним, зручним одягом, що не має чіткого гендерного розділеня. Однак, виходячи з попередніх тез, стає зрозуміло, що номадизм – це більше ніж пряме кочівництво, це спосіб адаптації до сучасного глобалізованого соціального середовища. Тому можна сказати, що ключовою особливістю номадичного одягу є відповідність до постмодерністських ідей, в тому числі аспектів формоутворення – комбінаторики і деконструтивізму [13, с. 197].

Таблиця 1. Порівняння проявів у творчості брендів і дизайнерів

Бренд і рік	**Особливості образів**	**Гендерний аспект**	**Філософський / соціальний контекст**
Dior Cruise 2020	Африканські традиційні технології в сучасному західному переосмисленні [6]	Фемінні образи	Жіноча міжкультурна комунікація, завдяки поєднанню традицій
Nicholas K SS 2020	Монастирська естетика Іспанії, натхнена номадичними художниками	Феміні образи з акцентом на природність	Етична мода, кочівництво, екологічна тема
Maison Margiela FW 2022	Постапокаліптичний номадизм, воєнні алюзії	Гендерна флюїдність	Критика війни й хаосу сучасності, виживання через одяг
Uma Wang SS 2023	Природність, синтез африканської і європейської культур	Жіночність крізь мінімалізм	Жага до подорожей після закритя кордонів в локдаун
No/faith Studios FW 2023	Урбан-номадизм, утилітарність, багатошаровість	Гендерно нейтрально	Поєднання сексуальності і незграбності, акцент на індивідуальності
Dsquared2 FW 2024	Американська ковбойська естетика з елементами гранжу та вечірні елегантні образи	Маскулінність з домішкою сексуальності	Кочівництво як бунт і свобода, рок-н-рол стиль життя
Y/Project FW 2024	Урбан-номадизм, постмодерні трансформації	Унісекс, гібридність	Гра з ідентичністю, свобода носія формувати власний образ

Одяг номада, як і він сам, має постійно змінюватися і адаптуватися відповідно контексту і потребам. Адаптивність може проявлятися в різних напрямах, які включають в себе не тільки формоутворення, але й спосіб носіння номадом одягу. Наприклад, одним із важливих напрямів стилізації є принцип «mix and match» – «змішуй і поєднуй» [14, с. 77]. Капсульна система

може включати в себе акцентний унікальний одяг, який при цьому відповідає умовам варіативності поєднання (Дод. А, рис. 1). Таким чином людина, знаходячись в постійному русі, може зберігати індивідуальність і при цьому бути пластичною до трансформації і адаптації (Дод. А, рис. 2). Чимало дизайнерів інтерпретують тему кочового способу життя, розкриваючи її у різних аспектах.

Таким чином, можна побачити, що тема номадизму розкривається з різних боків протягом останніх років в колепкціях провідних дизайнерів, що вказує на актуальність даної теми в модному дискурсі.

1.3. Особливості естетики номада з точки зору формоутворення

Постмодернізм сприяв створенню нового погляду на етичність моди шляхом іронічного ставлення до традиційних цінностей. К. Леонова пропонує термін «культурний номадизм», висвітлюючи характерну для постмодернізму компеляцію історичного матеріалу моди минулих епох [15, с. 41]. Таким чином, в постмодерністському модному дискурсі відбулась гуманізація дизайну, в рамках якої людина відмовляється від позиції пасивного споживоча і власноруч проєктує свій простір, стаючи співавтором з дизайнером, що призводить до трансформації підходів проєктування одягу і привношенню ігрового елементу, який закладається на етапі формоутворення одягу [16, с. 135]. Такий підхід є особливо актуальним для номадичного способу життя, так як саме завдяки експерментально-новаторським ідеям комбінаторіки і деконструтивного формоутворення відкриваються значно більші можливості персонолізації гардеробу в умовах обмеженого ресурсу.

В свій час саме японські дизайнери, такі як: Рей Кавакуба (Дод. А, рис. 1.3, 1.4), Іссей Міяке (Дод. А, рис. 1.5, 1.6), Йоджи Ямамото (Дод. А, рис. 1.7, 1.8), актуалізували напрями деконструктивізму в моді, які з часом набули актуальності і серед європейських дизайнерів, особливо бельгійців [17, с. 173]. Деконструктивізм – це більше, ніж спосіб формоутворення одягу, це окрема філософія створення і споживання, що прямо перегукується з

номадизмом – руйнація традиційних прийомів моделювання, рухомість та динамічність елементів тощо. В наслідок зростання інтертекстуального аспекту постмодернистского погляду, усилюється семантичність змістового наповнення творів. Формоутворення в номадичному контексті набуває особливого значення. Комбінаторні методи будуються за принципом поєднання простих геометричних форм, трансформування під час експлуатації, нестандартне комбінування готових об'єктів [16, с. 135]. Номадизм передбачає постійну рефлексію, шляхом переосмислення нестійких контекстів. Це сприяє актуалізації ірраціонального світорозуміння, завдяки інтуїції, почутів і інстинктів [18, с. 112].

А. Гасем, досліджуючи деконструктивізм, висвітлює два напрями конструювання – раціональний та ірраціональний. Раціональний спосіб конструювання базується на використанні загальних прийомів композиції, виконуючи головне завдання – узгодження форм для досягнення досконалості костюма в рамках його функціонального призначення. Ірраціональне конструювання, в свою чергу, виконується завдяки нетрадійному поєднанню матеріалів, експерементами з формою, властивостями тканини, що сприяє емоційному сприйняттю образу і допомагає невербально транслювати інформацію про носія костюма [18, с. 112, 113-115].

Іншим способом індивідуалізації одягу є кастомізація, що дозволяє адаптувати одяг до потреб конкретного споживача, завдяки використанню гнучких процесів та організаційних структур, які сприяють трансформації конструктивних та декоративних елементів, корегування форми, зміні стилістичних або художніх властивостей одягу. Розділяють декілька видів кастомізації: експертна, косметична, модульна, адаптивна.

В рамках проєктування номадичного одягу, найбільш актуальними є модульна і адаптивна кастомізація. Модульний принцип полягає у комбінуванні готових елементів для створення індивідуального продукту (Дод. А, рис. 1.9). Адаптивна кастомізація передбачає можливість

налаштування виробу споживачем під власні потреби (Дод. А, рис. 1.10) [19, с. 24]. Окрім конструктивної кастомізації образу, характерним для стилю номадів є багатошаровий спосіб носіння одягу. Адаптивність великої кількості елементів дає можливість регулювати образ в контексті нестійкой життєвої системи. Враховуючи той факт, що номадизм – це відповідь на проблеми глобалізованого світу, багатошаровість як тренд можна активно наблюдати в рамках street style (рис. 1.11).

Отже, номадична естетика включає такі напрями моди, які дозволяють створювати індивідуалізовані образи. Такий підхід допомагає вирішувати практичні проблеми мобільності та обмеженості гардероба, а також задовольняє емоційні потреби в самовираженні та індивідуалізації образу. Звідси ключовий висновок: нашарування, адаптивність, деконструктивність є основними напрямами формоутворення в номадичній естетиці.

Висновки до першого розділу

Сучасне суспільство формується на постмодерному інформаційному базисі, у якому інформація постає не лише засобом комунікації, а й ключовим ресурсом самореалізації індивіда.

У цих умовах традиційна модель ідентичності, що вибудовувалася в межах «близького» простору, зазнає трансформації: індивід опиняється у стані постійного пошуку та відновлення власної самототожності, реагуючи на фрагментарність і рухливість сучасного світу. Номадизм стає життєвою стратегією – як відповідь на руйнування осілої моделі існування й водночас як прояв нової мобільності, що охоплює як фізичний, так і цифровий рівні.

У цифровому середовищі ідентичність дедалі частіше конструюється через переміщення між потоками даних, створюючи нову «рідку» форму соціальності, описану Бауманом.

У моді це проявляється через номадичний дизайн, який поєднує функціональність, мобільність і символічну змінність: одяг стає адаптивним,

багатошаровим, трансформованим і модульним, здатним змінювати форму та функцію залежно від контексту використання.

Комбінаторні методи та принцип «mix and match» дозволяють індивідуалізувати гардероб, створюючи унікальні поєднання з обмежених ресурсів.

Деконструктивні прийоми, експериментальні матеріали та кастомізація забезпечують персоналізацію, а багатошаровість і адаптивність відповідають потребі швидко реагувати на зміни середовища та соціального контексту.

Таким чином, номадичний стиль в моді відображає фрактальну структуру сучасного життя, підтримує мобільність і самовираження, а також дозволяє одночасно інтегрувати різні аспекти індивідуальної та колективної ідентичності.

РОЗДІЛ 2.
ТЕНДЕНЦІЇ МОДИ У ФОРМОТВОРЧОМУ ВИМІРІ

2.1. Аналіз тенденцій моди

Модні тенденції є прямим відбитком глобальних соціокультурних процесів. Постмодерністський контекст так само впливає на форму і швидкість появи трендів. Сучасна мода є полі векторною, без чітких орієнтирів і направленостей. У цьому сенсі модні тенденції перестають бути виключно естетичними кодами та перетворюються на індикатори способів життя, соціальних настроїв та моделей само ідентифікації. Аналіз модних тенденцій у контексті номадизму дозволяє глибше зрозуміти соціокультурні механізми, що лежать в основі сучасних дизайнерських підходів. Дивлячись на тему модних тенденцій через призму постмодерністських особливостей, можна спостерігати певну циклічність, компіляцію минулих форм разом з трансформованими сенсами.

Продивляючись колекції провідних дизайнерів, можна виявити конкретні напрями формоутворення, кольорову направленість, певний вибір текстур та способів поєднання різних елементів. В цьому розділі акцентується саме на тих тенденціях, що суголосні з темою номадичного одягу та аспектах, які розкривають феміність.

Платформа по аналізу трендів C2 fashion стверджує, що номадична поетика є окремим трендом весни 2026 року. В своїй статті вони наголошують, що номадична мода виступає відповіддю на швидку моду, завдяки поглибленню в історизм, філософію ремесел і персоналізованість [20]. В статті наводяться приклади робіт дизайнерів, які в актуальних колекціях весна-літо 2026 звертались до номадичної поетики.

У своїй колекції дизайнер дому Ann Demeulemeester Галлічі торкається одразу до декількох тем і джерел натхнення. Романтичність колекції зумовлена захопленням роману Джейн Остін «Гордість і упередження». В

колекції присутні ампірні мотиви, що еклектично поєднуються із спортивними та мілітарі елементами, такими як баскедбольні пов’язки на голову та грубі черевики [21, 22]. Використання «сонячно вигорілих» фактур, м’яких силуетів та поєднання історичних алюзій із сучасністю формує естетику, споріднену з образом сучасного кочівника, який рухається між культурами, просторами та станами.

Також у статті C2 приводять до прикладу роботи дизайнерки Smilla Carlson, яка транслює свої робот в рамках власних соціальних мереж, і хоча вона не є провідним дизайнером з тижнів мод, Smilla дуже вдало працює з темами деконструкції, багатошаровістю, експерементуючи з матеріалами і фактурами. Роботи Smilla Carlson є безпосереднім відбитком естетики номадизму в сучасному прочитанні незалежної моди. Складні нестандартні поєднання напряму розкривають тему пошуку ідентичності і самопроявлення через одяг. А той факт, що професійне видання бере до уваги невідомого широкій публіці дизайнера, вказує на тренд до локалізації і акцентуванні на авторстві. Така тенденція виникає в останні роки всупереч масовій моді та уніфікованості загальних трендів. Колекція Julie Kegels SS 2026 розкриває номадичну поетику завдяки накладним кишеням, властивим кочовому одягу. Однак вони зроблені з шифону, що додає образу легкості і романтичності.

В статті «Wander in Style: The Ultimate Guide to Travel Fashion Trends» розглядаються актуальні напрями саме в одязі для мандрівників. Одним з головних трендів для одягу кочівників є використання функціональних тканин [23]. Це можуть бути як синтетичні тканини, стійки до зминання, вологи, зносостійкі тканини, так і натуральні волокна, які завдяки фізико-хімічним втручанням змінюють свої властивості. Головний тренд в цьому сегменті номадичного одягу полягає не в художніх експериментах, а в роботі над філософією споживання. Бренди сприяють реставрації одягу та аксесуарів, створюють мануфактури по переробці тканин, просувають в соціальних мережах і рекламних кампаніях концепцію сталої моди.

Одним з провідних брендів для мандривників є Patagonia. Цей бренд ще у 2011 році під час рекламної кампанії на чорну п’ятницю зробив оголошення «Don`t by this jacket»в газеті New York Times, в якому розкривалися екологічні проблеми масового споживання [24, с. 53]. Компанія Levi’s також працює над системою цінностей, впроваджуючи технології виробництва, що дозволяють значно економити використання води в процесі виготовлення деніму. Суголосно з Patagonia в 2021 році Levi’s запустили кампанію «Купуй краще, носи довше», заохочуючи не тільки до свідомого споживання, але й до наступної переробки цих речей [25, с. 99].

Українські бренди також активно підтримують тренд сталої моди. Дизайнери з самого початку своєї діяльності закладають у філософію компаній ідеї свідомого споживання, обмеженої кількості виробів, використання стокових тканин або повторне використання тканин в техніці апсайклінг, створення моделей-конструктор тощо. Серед яскравих представників української сталої моди є Kseniaschnaider – бренд, що йде шляхом інноваційних підходів, переробки та ре-дизайну. Одним з головних напрямів бренду є перероблення виробів з деніму. Бренди Frolov, Litkovska та Dzhus пропонують концепцію гардеробу-трансформера, які завдяки конструктивним елементам або змінюють свій зовнішній вигляд, або в цілому міняють свої властивості, наприклад брюки, що перетворюються на шорти, або сукні змінюють довжину [25, с. 97-98].

Світовим брендом, який в актуальній колекції SS 2026 звертався до трансформативного одягу є Prada. Головною темою стало переосмислення уніформи через призму тілесності, свободи, завдяки поєднанню легких тканин, драпірувань разом з прямими формами елементів уніформи. За словами Міучі Прада – колекція є реакцією на невизначеність сучасного світу, саме тому одяг може зміщуватися, змінюватися, адаптуватися [26].

Аналізуючи покази SS 2026, можна також виявити глобальну зміну тенденцій силуетів і підходів до жіночності, повернення канонічних напрямів. Формотворення тяжіє до силуету new look, підкреслення

фемінності, створення архітектурних образів [27]. Однак, підхід до стилізації все ж таки трансформується, відповідно до постмодерністських парадигм. Сучасна жіночність виглядає більш невимушено. В колекції Magda Butrym моделі представляють фактурне вбрання, з акцентами на талії, конструктивним підкреслюванням стегон, з елементами драпірувань, тонкими тканинами, витинанками, однак цей одяг поєднується з капроновими легенсами капрі, а волосся неохайно спадає на обличчя. Таке поєднання створює більш життєвий образ жінки, без навмисної ідеалізації. «Відчуваю, що це трохи недбало, але завдяки шарам усе одно дуже жіночно» – каже дизайнерка бренду [28].

Так само в колекції Veronique Leroy ніжно рожевий костюм, виконанний з махрової тканини, складається з архітектурного жакету та шорт середньої довжини, які додають маскулінності загальному вигляду. Прикладом сучасної жіночності також є бренд A.W.A.K.E Mode. Look book сезону SS 2026 включає одяг, який підкреслює фемінність, відкриваючи ключиці, створюючи акцент на стегнах, окрема увага робиться на драпіруваннях, однак авангардне взуття на моделях робить загальний вигляд нестандартним і прогресивним.

Ще одним трендом сезону є підкреслена тілесність. Бренди пропонують варіації одягу-другої шкіри. Комбінезони і сукні повністю облягають тіло. І якщо, наприклад, в бренді Petar Petrov представив такий комбінезон чорного кольору, то бренд Ponte запропонував авангардний варіант, який поєднує в собі елементи напівпрозорої тканини різної щільності тілесного кольору, яка покриває і голову. Аналогічний костюм був виконаний у чорному кольорі. На показі Hermes була представлена шкіряна сукня тілесного кольору, яка так само створює відчуття другої шкіри.

Низка брендів звернулася до теми трансформації звичних антропоморфних форм. Так само бренд Ponte створив футболку, наповнену мікробісером, завдяки чому вона може змінювати свою форму, створюючи неочікувані силуети [29]. Matières Fécales представив так звану субверсію

стандартів кутюру, як йдеться в рецензії показу. Колекція бренду є певним викликом для стандартів моди, як рефлексія дизайнера Стівена Радж Бхаскарана реакцій суспільства на образи своєї партнерки Ганни Роуз Далтон, яка через самобутнє самовираження часто викликає осудження і нетерпимість [30]. Тому, використовуючи аллюзії на класичні модні силуети, іронічно деформує їх.

Деконструкція і порушення звичних форм присутнє також в колекції японського бренду Issey Miyake. Темою колекції є переосмислення автономності одягу і тіла, як об'єктів. Деформація форм апелює до стану, коли одяг наче носить людину, а не навпаки [31].

Проведений аналіз доводить, по перше, актуальність номадичного одягу в моді – напрямку, який активно розвивається. По-друге – вказує на важливість формоутворення номадичного одягу, яке обумовлене в моді застосованими матеріалами, що забезпечують виразність та чіткість форм, конструкцією (кроєм), який досить часто ґрунтується на деконструктивному прийомі, а також принципами і засобами формоутворення, які надають одягу винятковості та ексклюзивності.

Одним з визначних трендів сезону весна-літо 2026 року стане стиль сафарі. Чимало дизайнерів запропонували свої інтерпретації цього стилю. Однак, спільною домінантою для всіх слід вважати колір хакі. Наприклад, Balmain представив витончений образ, який поєднує блискучий топ з ефектом мокрої тканини і шовкові штани вільного крою.

Особливим акцентом є пояс-жгут з масивними кисточками, прикрашений мушлями і сливова сумка з бахрамою. Uma Wang, навпаки, звернулась до більш грубих матеріалів, створюючи відчуття речей, що вже «пожили».

Luisa Spagnoli поєднує прямі, прості форми разом з романтичними рюшами, створюючи витончений жіночий, але текстурно контрасний образ.

Отже, на подіумах присутня велика кількість тенденцій, що, в свою чергу, суголосно з сучасним проявленням моди і її багатовекторності. При цьому можна прослідкувати спільний напрям, який останні сезони набирає свою актуальність – відхід від а-гендерності в бік переосмислення фемінності і мускулінності. Минула фаза розмиття гендерних кордонів вплинула на загальне розуміння поняття гендер, тому актуальним питанням стає побудова нових меж само ідентифікації та прояву її за допомогою одягу.

Номадична поетика			
	Ann Demeulemeester SS 2026	Smilla’s Carlson design	Julie Kegels SS 2026
Стала мода			
	Kseniaschnaider SS 2026	Litkovska SS 2026	Prada SS 2026

Нова жіночність	 Magda Butrym SS 2026	 Veronique Leroy SS 2026	 A.W.A.K.E Mode SS 2026
Телесність	 Petar Petrov SS 2026	 Ponte SS 2026	 Hermes SS 2026
Деформація тіла	 Ponte SS 2026	 Matières Fécales SS 2026	 Issey Miyake SS 2026

Стиль сафарі

Balmain
SS 2026

Uma Wang
SS 2026

Luisa Spagnoli
SS 2026

2.2. Проблема гендерного розрізнення

У сучасному модному дискурсі актуальною темою є розмиття гендерних стандартів. Питання гендерного розрізнення є надзвичайно дискусійним і не має чітких меж визначення. На відміну від біологічної статі, яка визначається набором хромосом та репродуктивною фізіологією, гендер формується як соціальний і психологічний конструкт [32, с. 68]. Соціально-психологічний конструкт, у свою чергу, базується на системі символів. Згідно з Ернстом Кассірером, людина є твариною, що створює символи і усвідомлює себе в межах культури – символічного універсуму [33, с. 44]. Сьогодні одяг виконує не лише захисну функцію, але й виступає знаковою системою, що безпосередньо впливає на соціальну невербальну комунікацію. Цей аспект дослідження має на меті розрізнити вплив гендерних і статевих ролей у сучасному суспільстві та окреслити особливості візуальної само ідентифікації.

Однією з концепцій, яка може слугувати основою для розуміння гендерного розрізнення, є теорія про Анімус і Аніма Карла Густава Юнга. Анімус є відображенням власності, витримки, раціональності і орієнтацією

на реалізацію в зовнішньому світі. Аніма представляє собою емоційність, ірраціональність, експресивність та орієнтується на розвиток внутрішнього світу. При цьому Аніма частково присутня в безсвідомому чоловіка, і навпаки Анімус – це елемент безсвідомого жінки, що виявляє первісну андрогінність людини [33, с. 51]. Концепцію Анімус і Аніма можна перекласти на символічні патерни в одязі, де чоловічий одяг представляє собою певну уніформу, що відповідає раціональним потребам і майже не включає в себе емоційний аспект, тоді як жіночий одяг, у класичному розумінні, сприяє створенню образу, трансляції внутрішнього і допомагає в прояві та створенні емоції.

На сучасне розуміння гендеру значно вплинув феміністичний рух. Не існує чіткого розуміння, коли саме виникло поняття «фемінізм», однак активний розвиток цього напряму почався у XIX столітті, після першого феміністського конгресу в 1892 році у Парижі [34, с. 31]. Фемінізм розглядається як теорія гендерної рівності, а точніше – як соціальний рух, метою якого є досягнення статевого рівноправ'я. Однак саме в точці статевого розрізнення, яке базується на репродуктивній фізіології, виникає когнітивний конфлікт. Залишається відкритим питання, наскільки репродуктивні функції впливають на гендерну ідентифікацію.

Досвід материнства, а також взаємозв'язок матері і дитини на ранніх етапах формування сталих сексуальних установок безпосередньо впливає на процес само ідентифікації. Психоаналітичний фемінізм – це напрям феміністичної думки, який зазнає свій початок у 1970-х роках, базується на критиці З. Фройда та Ж. Лакана. Ненсі Ходоров, вивчаючи розрізненість етапів сепарації від матері дитини-хлопчика і дитини-дівчинки в доедипальну стадію (доедипальний період – ранній етап психосексуального розвитку, на якому дитина формує перші моделі ідентифікації через стосунки з матір'ю), доходить до висновку, що бажання дівчини стати матір'ю має суто психологічне, а не фізіологічне підґрунтя [35, с. 31]. Бажання отримання материнського досвіду є продовженням фемінної ролі з точки зору сталих

концепцій гендерності, що виникає завдяки тривалій ідентифікації доньки з матір'ю. Тому поняття «материнство» має високий рівень суб'єктивності, яка формується на рівні психіки. Окреме символічне значення материнство, як прояв фемінності, набуває завдяки філософському підґрунтю.

Ф. Хорват притримується думки, що материнство є головною сферою реалізації жінки, як основа формування свідомого сенсу життя. Процес переформатування ідеалізованих уявлень у реальний досвід призводить до формування ціннісного базису жінки в питанні материнства як фемінної ролі [36, с. 280]. У феміністичній парадигмі ставлення до материнства є нерівномірним. Тому, у осмисленні гендерної ідентичності, доречно спиратися в першу чергу на архетипічну концепцію Юнга, яка не зосереджується на окремій соціальній ролі, а розкриває потенціал усіх можливих ролей і їх взаємодію в психіці людини. Водночас у межах цієї концепції материнський архетип постає як прояв аніма – фемінного начала, що формує внутрішню емоційну сферу та здатність до догляду й турботи.

Хоча фемінізм є соціальним рухом у подоланні патріархальних установок, існує також психоаналітичний погляд на формування патріархату. Дорті Дінерстейн притримується думки, що взаємозалежність і відтворюваність гендерних патернів виникає через амбівалентність симбіозу матері і дитини, тому що для немовля матір є одночасно джерелом задоволення та болю через неможливість напевно задовольнити фізичні та фізіологічні проблеми. Саме тому хлопчики, відчуваючи недовіру до жіночого образу, намагаються встановити контроль над жінкою, а жінка, у свою чергу, прагнучи подолати страх перед матір'ю, підкорюється чоловіку [35, с. 31]. З цього виходить, що наратив фемінізму спрямований на свідоме підсилення прояву Анімуса шляхом актуалізації ролі жінки в зовнішній реалізації. Логічним наслідком є активніший прояв Аніми у чоловіків.

Так як мода – це знакове віддзеркалення соціальних процесів, серед модних тенденцій останнього часу можна бачити фемінізацію чоловічого гардеробу. Процеси розмивання гендерних стандартів в бік фемінізації

чоловічого образу почали набувати актуальності паралельно з сексуальною революцією і демократизацією теми сексу в суспільстві в 60–70-ті роки ХХ ст. [37, с. 180]. Саме в 70х роках ХХ століття почався пік андрогінних зірок (Дод. А, рис. 2.1), а в чоловічу моду стали проникати фемінні елементи зовнішнього вигляду – приталені силуети, штани з завищеною талією тощо (Дод. А, рис. 2.2) [32, с. 69].

Хоча мускулінні елементи стали запозичуватися в жіночий гардероб значно раніше, ще в кінці XIX століття, жінки почали імплементувати елементи чоловічого гардеробу в жіночій, особливо після першої хвилі фемінізму, коли суфражистки актуалізували цей напрям в політичному сенсі, як складову провокаційного руху. Однак, справжня модна революція відбулась після виходу фільма Вуді Алена «Енні Голл» наприкінці 1970х років [32, с. 69]. Саме після виходу кінострічки манхетенські модниці стали наслідувати стилю героїні Даян Кітон , що дало початок новому тренду (Дод. А, рис. 2.3). Отже, остання третина ХХ століття стала часом зміщення Аніма і Анімус в чоловічих і жіночих проявах, коли це перестало бути бунтарським кроком, а стало логічним наслідком культурних процесів.

Через те, що переосмислення мускулінності в жіночому гардеробі було розпочато значно раніше, сьогодні підсилене проявлення Анімуса в зовнішньому вигляді жінки не сприймається суспільством як придушення фемінності, особливо, якщо прямі стримані форми поєднуються з елементами жіночного гардеробу – приталеними силуетами, взуттям на підборах, драпіруванням тощо. В свою чергу, фемінізація чоловічого гардеробу все ще сприймається суспільством критично і провокативно, не дивлячись на активну присутність на чоловічих модних показах жіночих елементів – суконь, спідниць, прозорих тканин, мережива, паєток тощо (Дод. А, рис. 2.4) [39, с. 75].

Висновки до другого розділу

В результаті дослідження модних тенденцій 2026 року та аналізу проблеми гендерного розрізнення в сучасній моді можна зробити висновок, що переосмислення гендерного аспекту є важливим елементом дослідження творчих практик провідних дизайнерів.

За останні сто років жіночий образ зазнав суттєвої трансформації, що супроводжувалося актуалізацією проявлення Анімуса як у соціальному, так і у візуальному вимірі – через запозичення елементів чоловічого гардеробу. Аналіз показів дизайнерів демонструє, що сучасний жіночий образ поєднує зовнішнє вираження Аніма – приталені силуети, підкреслення статевих відмінностей, використання драпіровок і легких матеріалів, які створюють певну динаміку та об’єм у формоутворенні.

Отже, постмодерний підхід у моді сприяє поєднанню традиційних і сучасних символів, що сприяє формуванню нового образу жінки і жіночності, так само чоловічий гардероб проходить етап трансформативності образів і переосмислення маскулінного початку через фемінні втручання.

РОЗДІЛ 3.
АВТОРСЬКА ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Концепція авторського проєкту

«Колекція фрактальності» складається із семи моделей. Джерелом натхнення стало переживання пошуку дому під час тривалих автоподорожей, що поклало початок для вивчення теми номадизму. Зміна культурних і природних ландшафтів виявила динаміку взаємодії людини з простором та власним відчуттям належності, що безпосередньо вплинуло на формотворення й конструктивні рішення в моделях колекції.

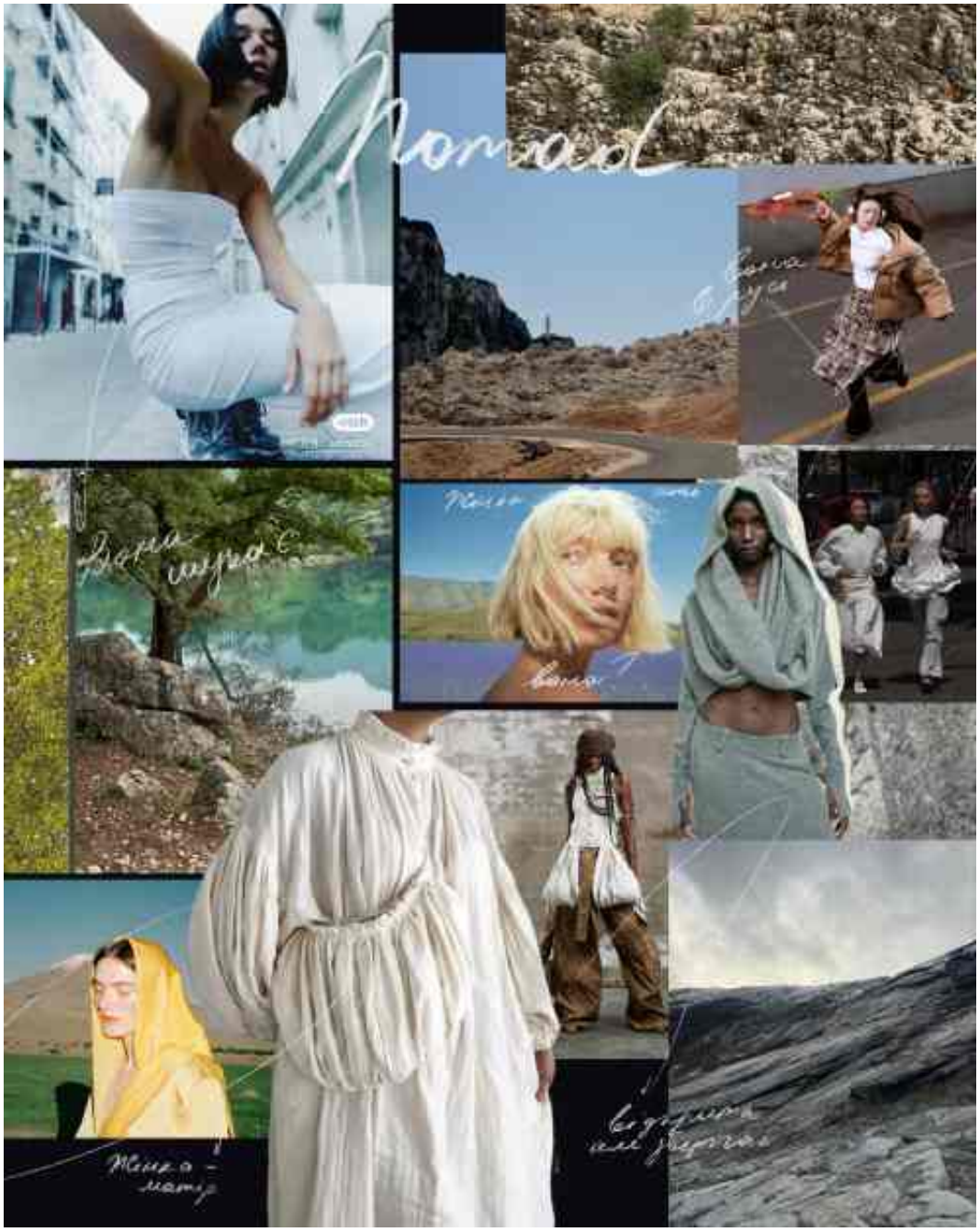
Колекція спрямована на відображення трансформативності простору сучасної людини через застосування конструктивних елементів, які дозволяють змінювати силует, об'єм та функціональність виробів залежно від контексту використання. Особлива увага приділяється формоутворенню, завдяки конструктивним швам, що підкреслюють візуальну динаміку, так само, як і асиметричність деяких виробів.

Тема дизайн-проєкту ґрунтується на інтерпретації жіночого номадичного досвіду як одного з інструментів формування ідентичності в умовах постмодерного суспільства. Метою проєкту є створення модельного ряду, що поєднує ключові ознаки номадичного одягу – функціональність, мобільність, трансформативність, екологічність та відсутність прямої залежності від короткострокових модних трендів – із засобами формоутворення, спрямованими на репрезентацію фемінності, завдяки підкреслено м'яким формам, поєднанню об'ємних і приталених елементів.

Для виготовлення моделей у матеріалі передбачається поєднання м'яких, еластичних тканин із функціональними водовідштовхувальними, що забезпечить максимальний комфорт в експлуатації в умовах постійного переміщення.

3.2. Мудборд

Джерелом натхнення проєкту є особистий досвід рефлексій під час самостійних автоподорожей. Стан рухливості контекстів, переосмислення значення «дому» і локаційні зміни, а саме зміни культур і пейзажів - стали основою пошуку реалізації фемінного початку в стані постійної релокації. Мудборд є відображенням квінтесенції жіночих станів в рамках процесу вирішення питання самоідентичності в контексті номадичного способу існування (Дод. В, рис 3.1). Кольорова гама дизайн проєкту була натхненна різноманітними гірськими масивами: їх забарвленням і текстур, що зустрічалися на шляху (Дод. В, рис 3.2).

3.3. Художньо-графічна розробка моделей колекції

Колекція складається з семи моделей. Символічне відображення шляху реалізується завдяки конструктивним швам, що додають динамічності образів. Колекція сформована за принципом багатошаровості, де різні елементи поєднуються між собою за принципом «mix and match». Кольорова гама складається з відтінків сірого, зеленого, рудого, бежевого, рожевого та білого.

На базі вибраних джерел була проведена пошукова робота, створено фор-ескізи (рис. 3.3-3.5), технічні рисунки (рис. 3.6-3.12), художні ескізи (рис. 3.13.) і визначено модель для виконання практичної частини роботи.

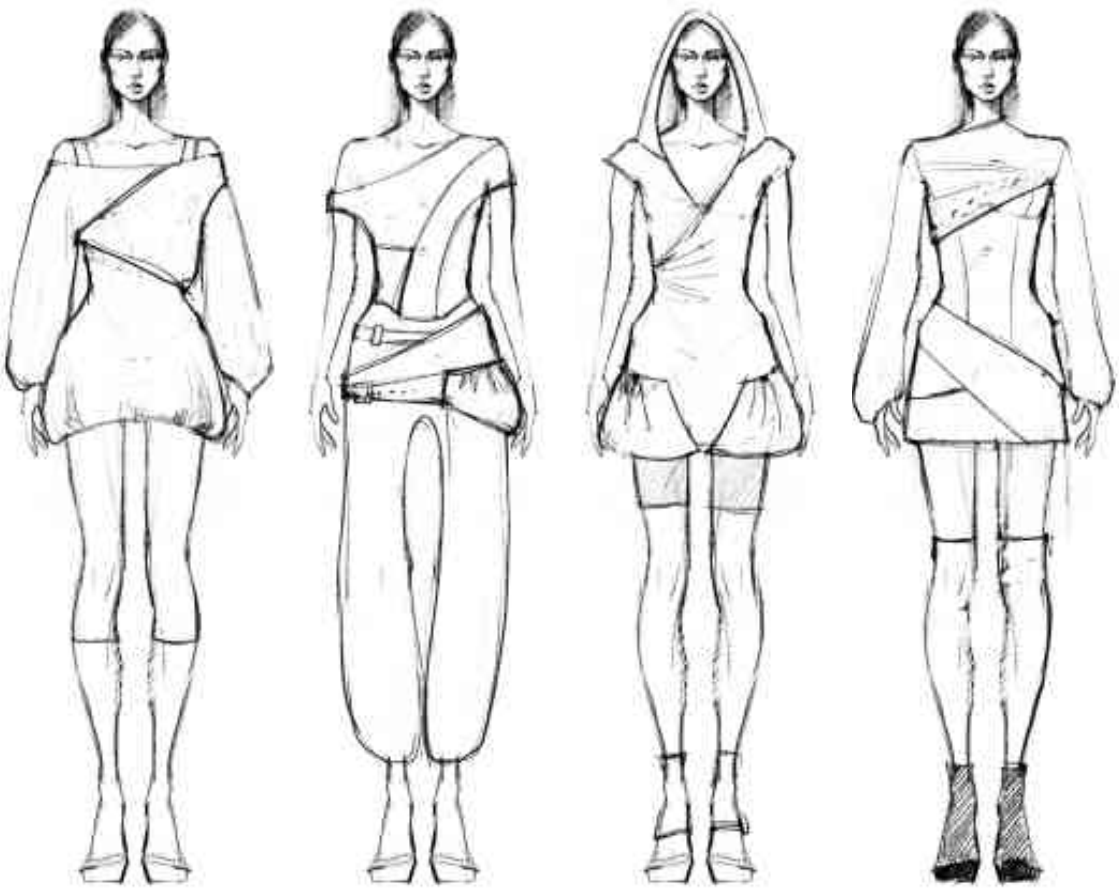

Рис. 3.3 Пошукові фор-ескізи

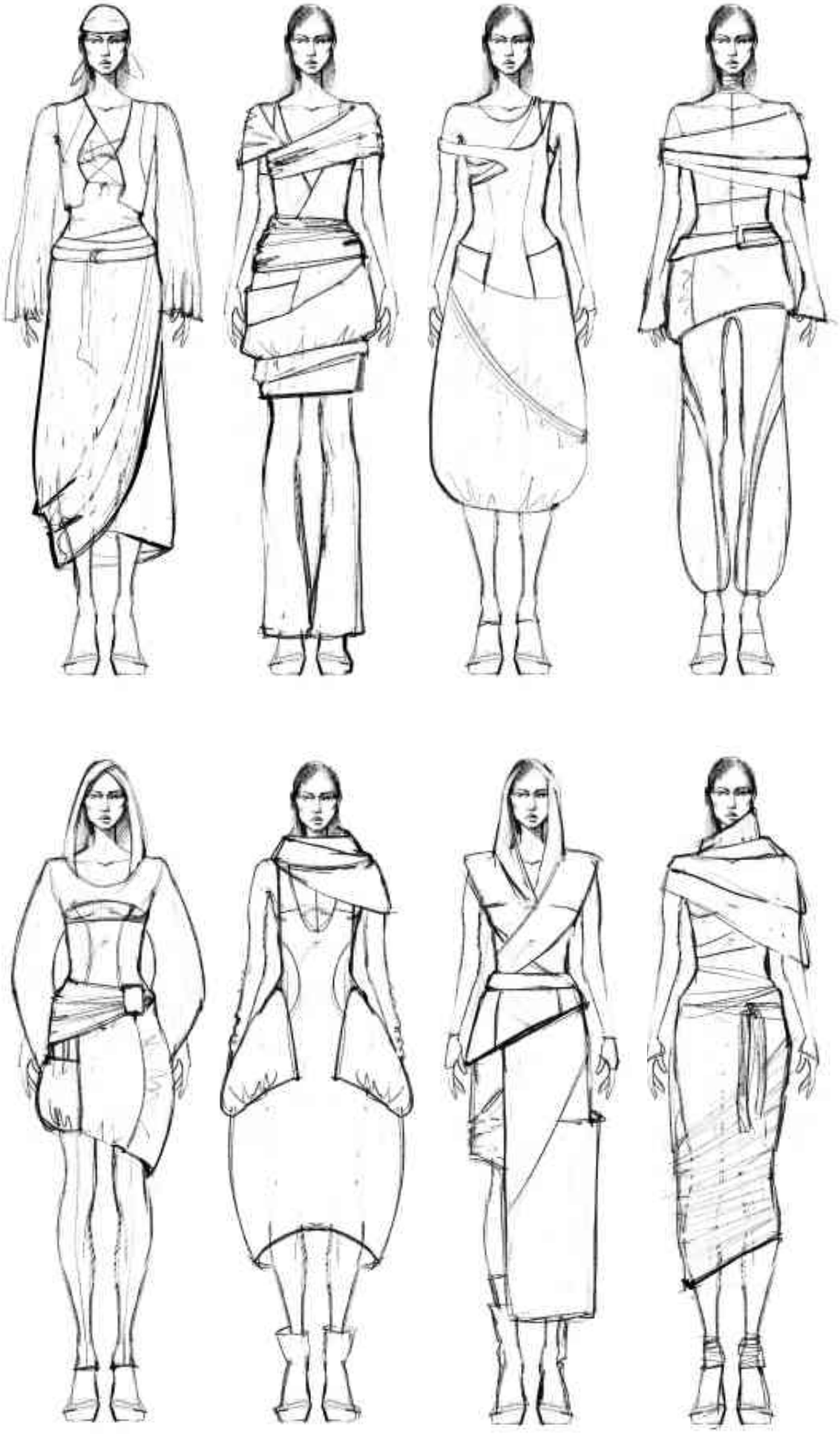

Рис. 3.4 Пошукові фор-ескізи

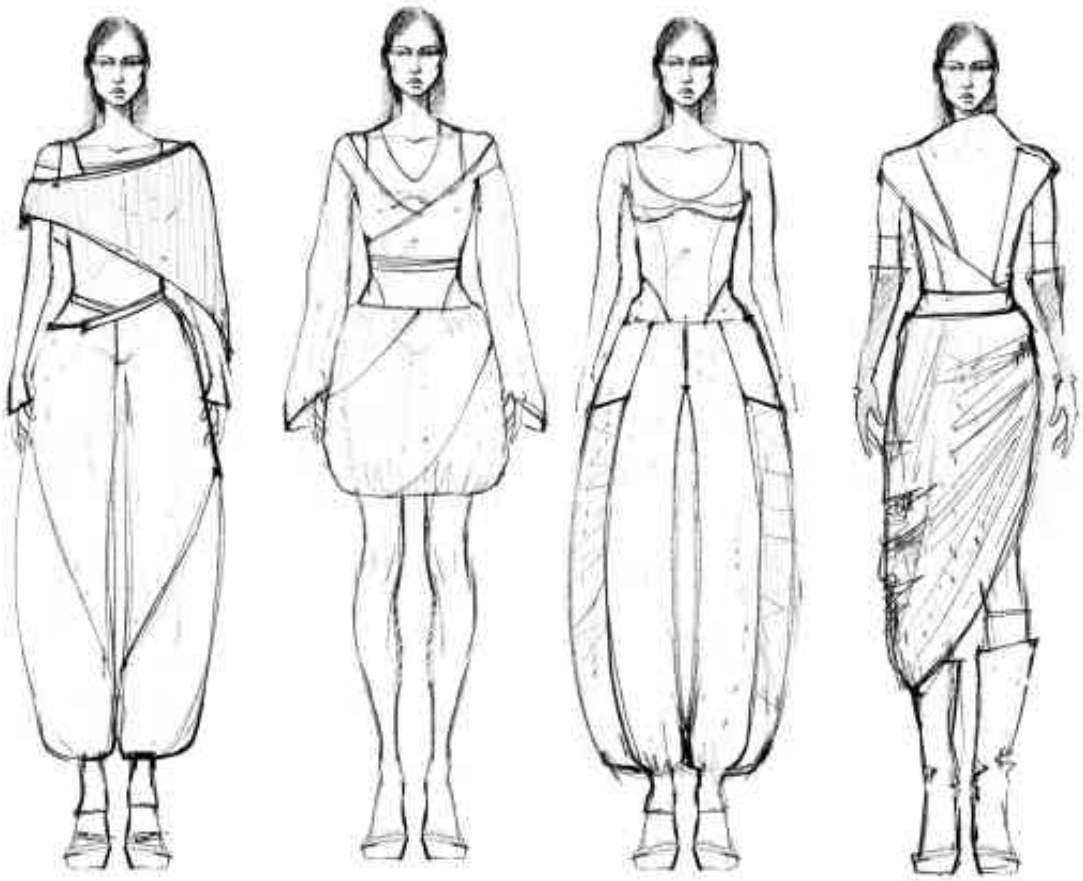

Рис. 3.5 Пошукові фор-ескізи

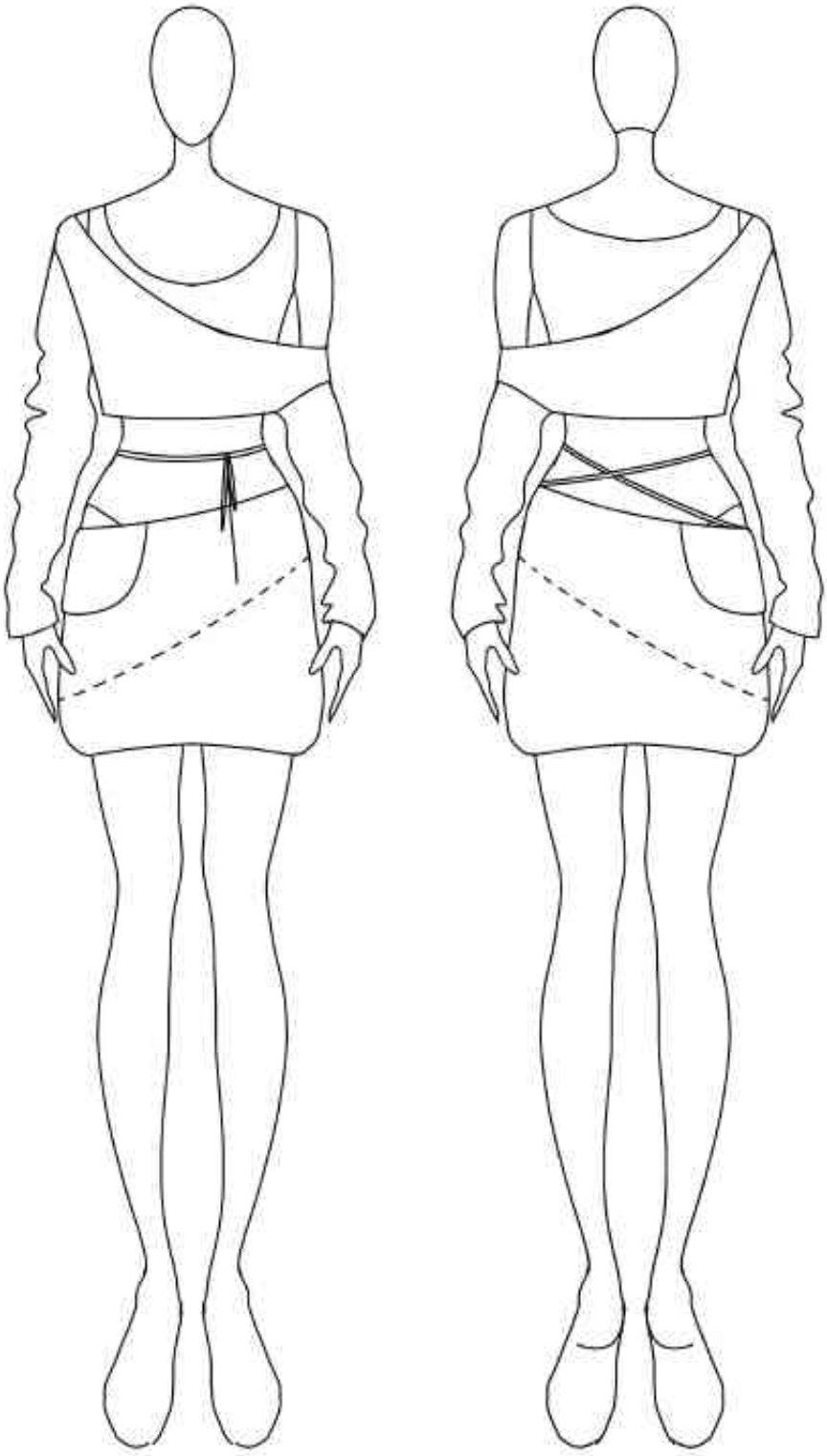

Рис. 3.6. Модель № 1

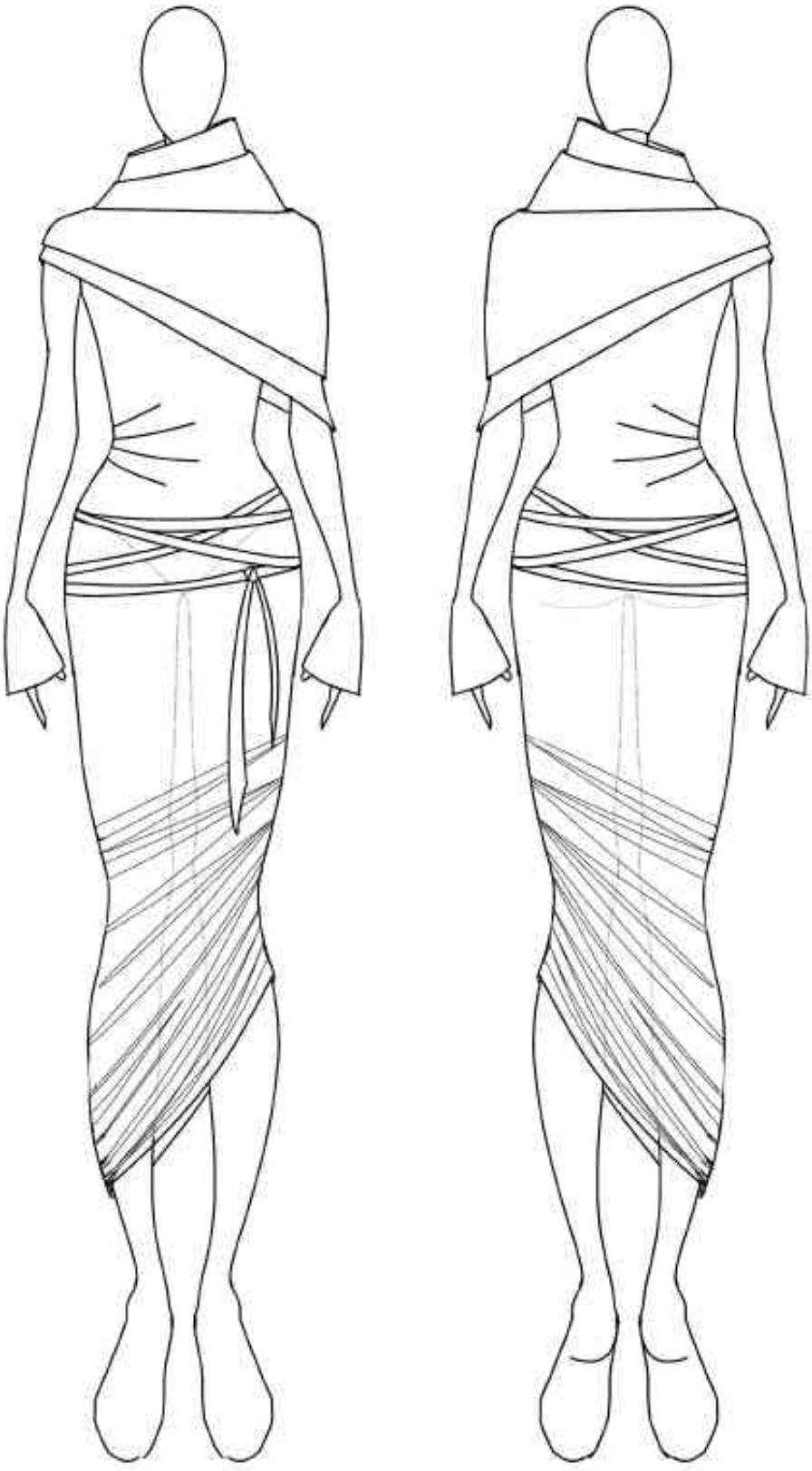

Рис. 3.7. Модель № 2

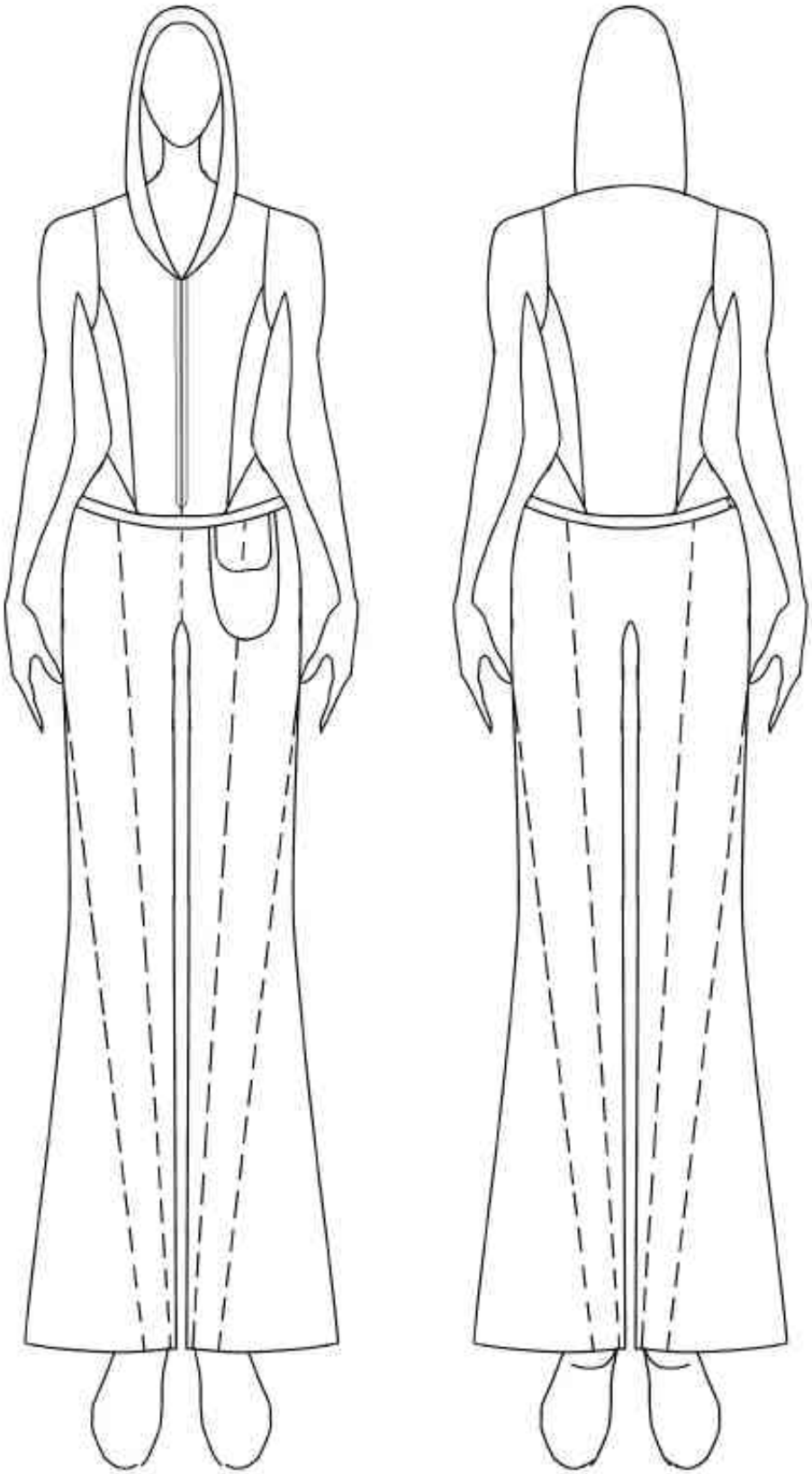

Рис. 3.8. Модель № 3

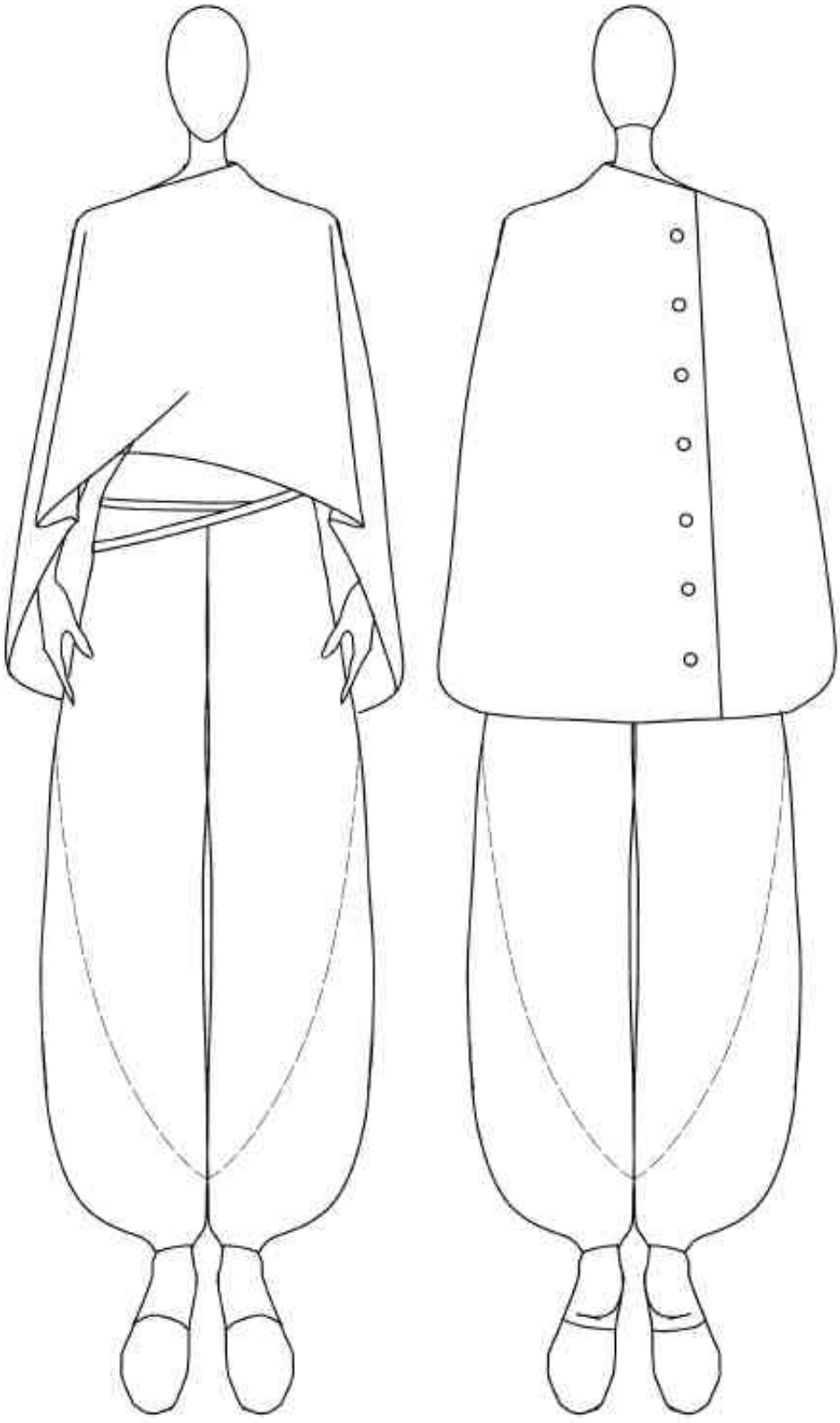

Рис. 3.9. Модель № 4

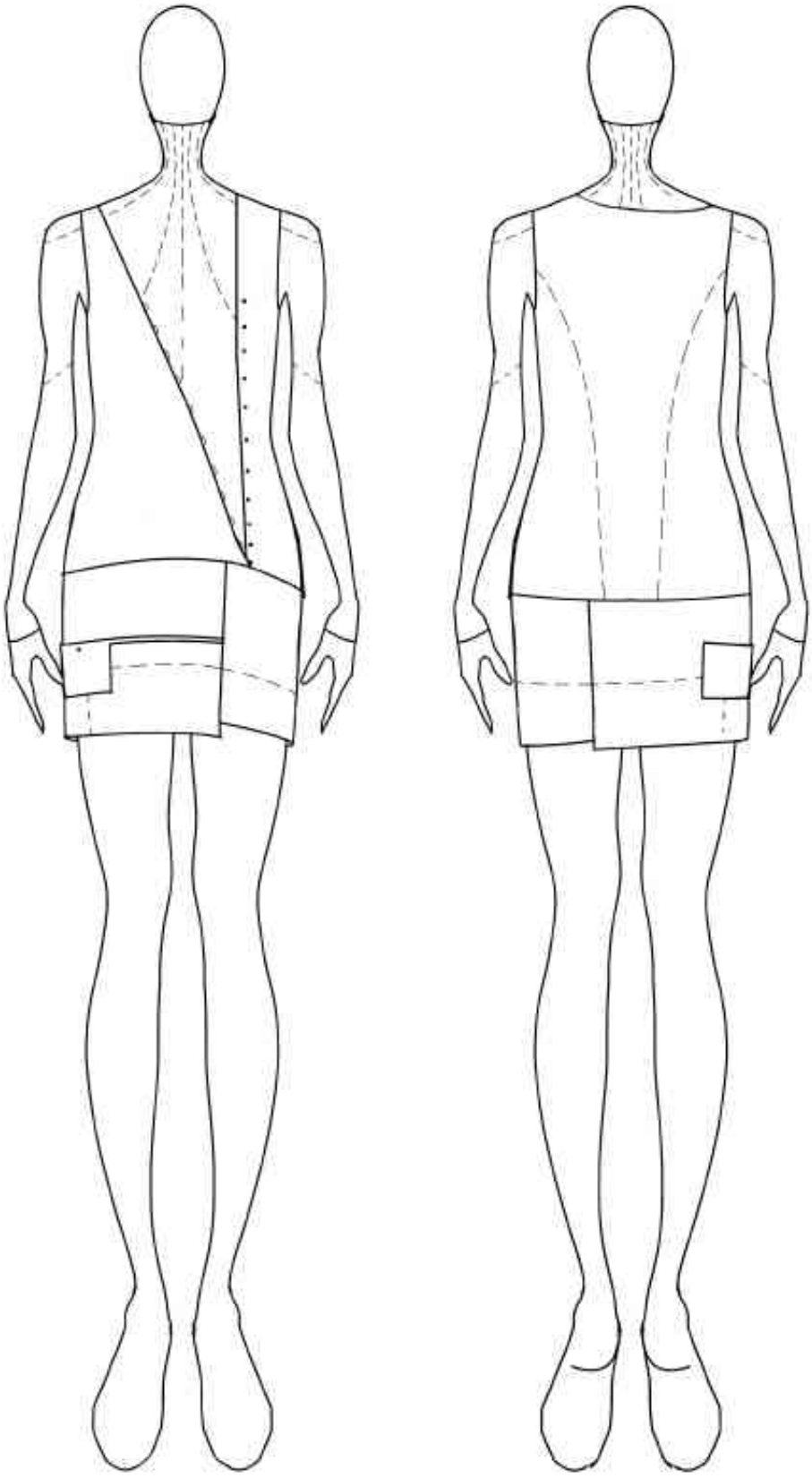

Рис. 3.10. Модель № 5

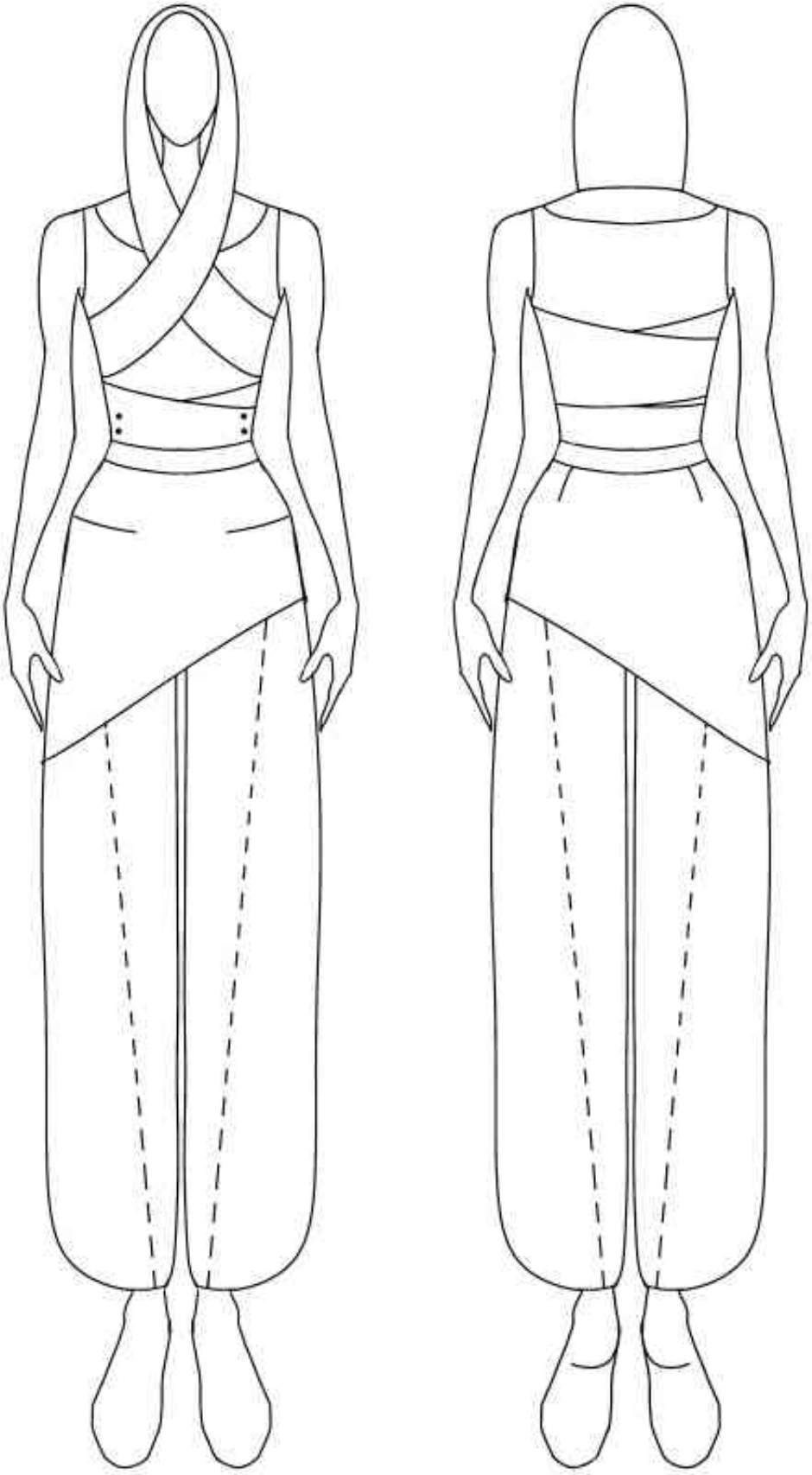

Рис. 3.12. Модель № 6

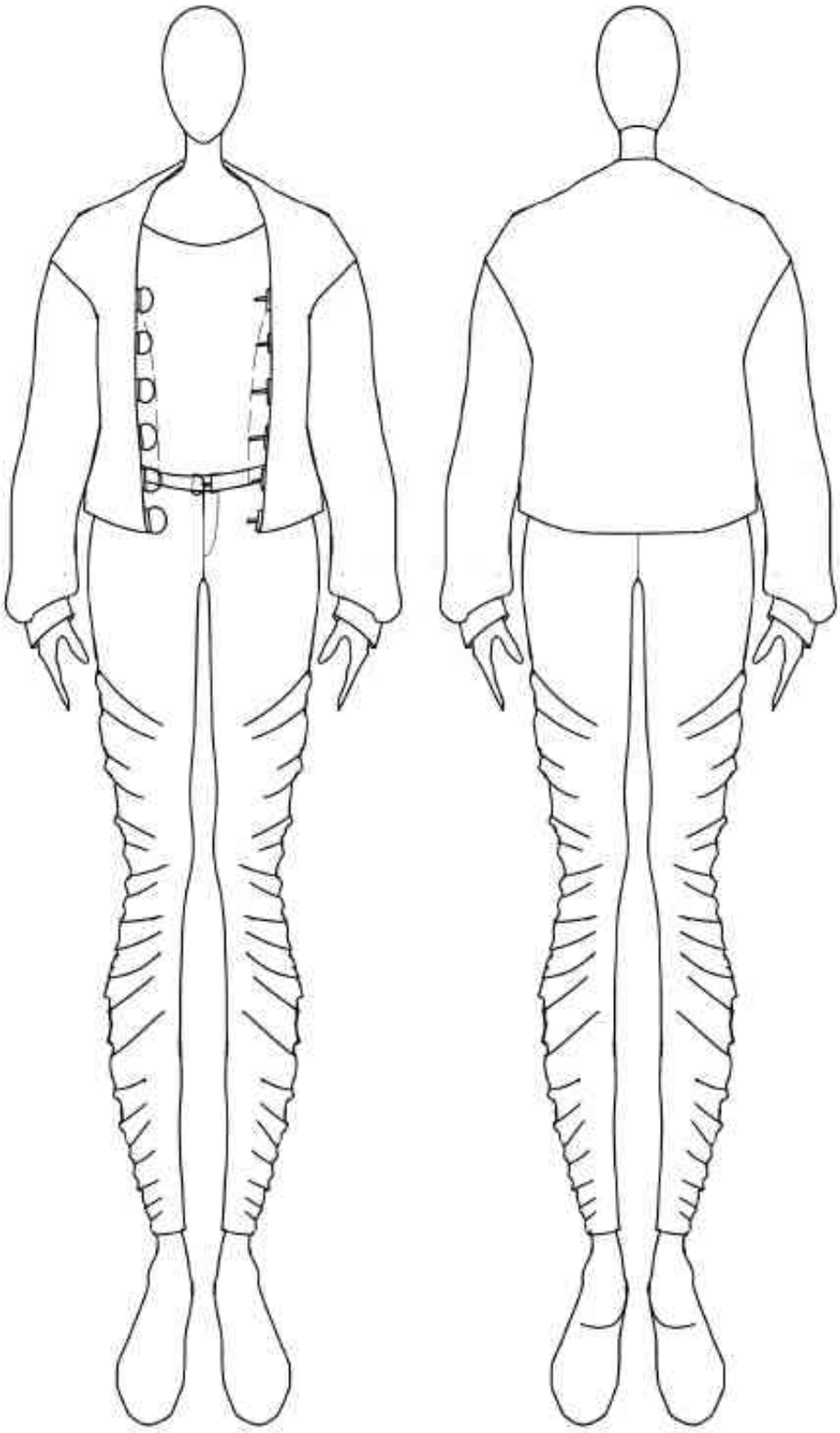

Рис. 3.12. Модель № 7

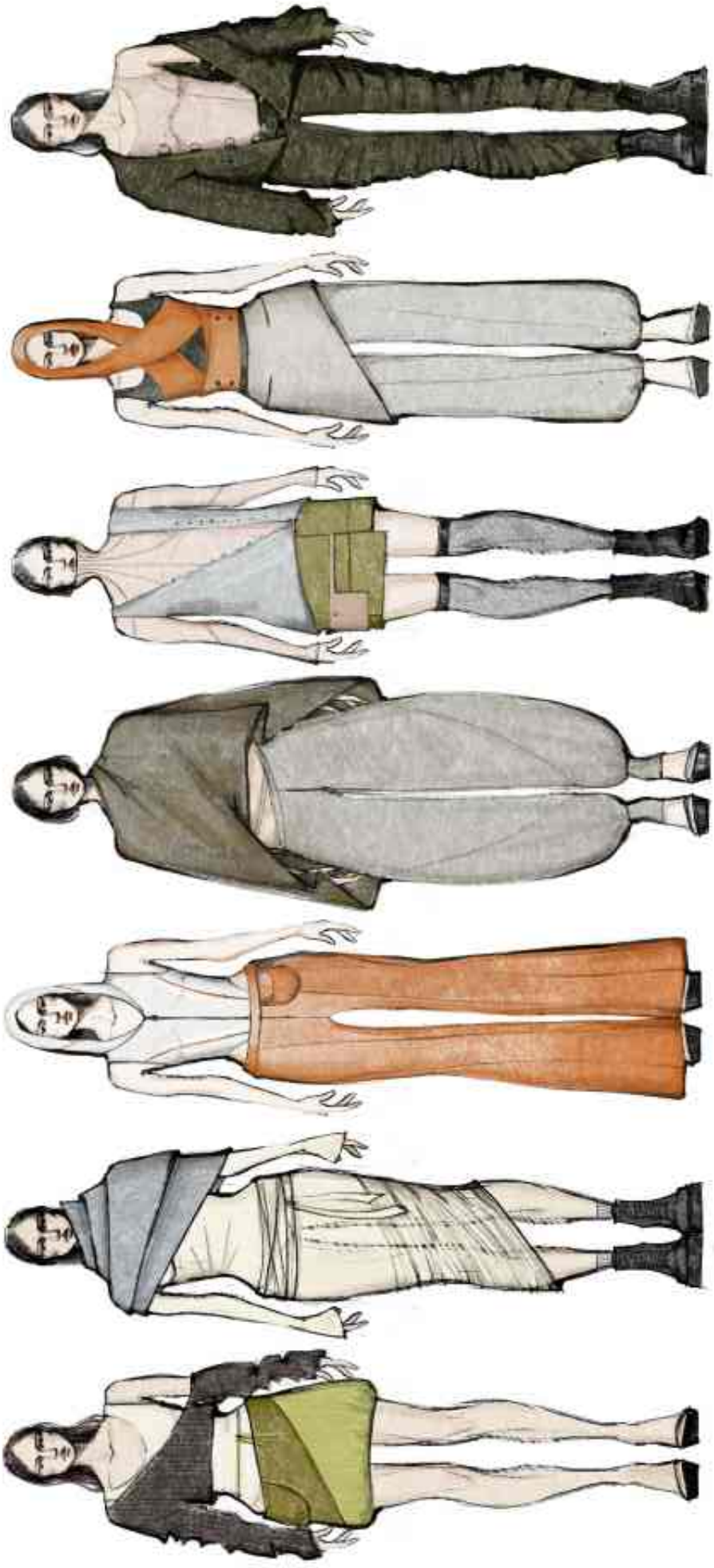

Рис. 3.13. Ряд художних ескізів

3.4. Технічна документація та процес виготовлення експериментальної моделі

Для виготовлення в матеріалі обрано модель № 3, яка представлена у вигляді комбінації боді прилеглого силуету та штанів вільного крою, силуету кльош. Ліф має рельефні шви переду та спинці, застібку застібку-блискавку, що розташовується по центру полочки, а також капюшон вільного силуету. Штани побудовані за принципом рельєфних швів, на поясі розташовуються потаємні шльовки, до яких кріпится зємний карман.

При реалізації в матеріалі використовуються натуральні тканини. Боді виконується з трикотажної тканини на базі бавовни — трьохнитки. Для підсилення художнього ефекту текстури, використовується зворотна сторона тканини з петельчастою текстурою. Такий вибір також зумовлений комфортом носіння в умовах щільного прилігання до тіла. Оскільки лицьова сторона, яка в даному випадку стає зворотньою, має гладку текстуру. Вибір тканини зумовлений зносостійкістю, повітропроникними властивостями та еластичністю, що забезпечує комфорт у носінні при активному способі життя. Штани виконуються з бавовняної тканини саржевого переплетення. Вона щільна, зносостійка, гарно тримає форму та стійкість до зминання.

Етапи роботи включають створення лекал, створення макетів виробів, викроювання елементів, обробку деталей, зшивання їх між собою, встановлення фурнітури, виконання кишені.

Таблиця 3.1 містить зображення використаних тканин та фурнітури, процес виконання - таблиця 3.2. Рис 3.14 ілюструє фото готового виробу.

Швейна машинка	1 шт
Оверлок	1 шт

Тканина: котон	2 м	
Тканина: тринитка	1 м	
Гудзики обтяжні	2 шт	
Брючний гачок	1 шт	
Застібка застібка-блискаіка	10 см	

Таблиця 3.1. Обладнання та матеріали

Створення лекал	
Розробка макетів виробів	

Викроювання елементів	
Обробка елементів	

Зшивання	
Встановлення фурнітури (Вшивання застібки-блискавки)	

Таблиця 3.2. Фотофіксація процесу виготовлення виробу

Рис. 3.12. Фото моделі № 3 в матеріалі

Висновки до третього розділу

Результатом роботи є виконання моделі костюма, який відповідає характеристикам номадичного одягу - зручності, трансформативності та зносостійкості. Формотворення костюма відображає проявлення Аніми завдяки прилеглому силуету боді, акценту на талії та вираженому декольте. Рельєфні шви штанів додають образу символічної динаміки. Кольорова гама відповідає мудборду.

Виріб адаптований як до індивідуального, так і до масового виробництва.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було зібрано та систематизовано матеріали, що стосуються номадичного одягу та його культурного значення. Аналіз історичних джерел і сучасних інтерпретацій дав змогу окреслити характерні риси цього напряму модного дискурсу.

Окрема увага була приділена проблемам гендерного розрізнення номадичного одягу, що дозволило простежити, яким чином конструктивні рішення, пластика силуету та засоби формоутворення впливають на сприйняття образу.

Проаналізовано приклади українських і світових дизайнерів, які працюють із темою кочівництва, мобільності та змінності форми, а також виявлено актуальні тенденції моди.

На основі отриманих даних була сформована концепція авторської колекції та розроблено модельний ряд із семи образів, у якому застосовано принципи багатошаровості, трансформації та враховано формоутворення з акцентами фемінності. Розроблено й виготовлено експериментальну модель, що демонструє практичне втілення дослідницьких напрацювань.

Проведена робота дала змогу узагальнити результати дослідження та окреслити потенціал номадичної естетики як значущого ресурсу для сучасного дизайн-проєктування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. М. Яковлєв, О. Купка. Метамодерн, пост-постмодерн і світоглядні орієнтири постінформаційного суспільства. Worldview Explications of Modernism and Postmodernism: scientific monograph. Riga: Baltija Publishing, 2023. С. 287–302.
2. М. Лінь, О. Лагода. Образ номада: символізація «нової маскулінності» та дизайн-проєкт сучасної індустрії моди. Харківська державна академія дизайна і мистецтв. – Харків, 2025. – С. 1–19.
3. З. Бауман. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства». Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія, 2008. 109 с.
4. О. Поліщук, О. Поліщук. Філософія національної ідентичності постмодерної епохи. *Humanities Studies*. – 2023. № 16(93). – С. 54–61.
5. Л. Горбунова. «Номадизм як спосіб мислення та освітня стратегія» // *Філософія освіти: наук. часопис*. – 2008. № 1-2 (7) / Ін-т вищої освіти АПН України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Укр. академія політ. наук. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. – С. 45–60.
6. А. А. Марчишина. Актуалізація поняття «гендерна ідентичність» у постмодерністському дискурсі. *Одеський лінгвістичний вісник*. – 2015. – Вип. 5. Т. 2. – С. 95–98.Ризома та симулякр у сучасних культуротворчих процесах.
7. Е. А. Кальницький, І. І. Коваленко. Номадизація дому в культурі постмодерну. Філософія в сучасному світі: матеріали 5-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 22–24 листопада 2024 р. — Харків: НТУ «Харківський політехнічний інститут», 2024. — С. 85–88.
8. Хабайлюк В. В. Мода і стиль як засіб комунікації. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія психологічна). – 2025. № 1. – С. 76-82.
9. І. Гриник. Мода як засіб самопрезентації особистості. *Проблеми гуманітарних наук. Серія: Психологія*. — 2020, № 47. — С. 42–52.
10. R. Bhoj, S. Ayachit/ Clothed Power: A Systematic Review of the Impact of Clothing on Humans. SSRN Electronic Journal, 2024.

11. H. Adam, A. Galinsky Enclothed Cognition. Journal of Experimental Social Psychology, 2012, Vol. 48, pp. 918–925.
12. М. Кісіль. Концепції формоутворення костюму в контексті сучасних тенденцій у fashion-дизайні. Актуальні проблеми сучасного дизайну: матеріали Міжнар. науково-практ. конференції. Київ: КНУТД, 2018. С. 196–198.
13. Л. Лінь, О. Лагода. «Одяг в номадичному дискурсі сучасності». Актуальні проблеми сучасного дизайну: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції — Київ: КНУТД, 2023. — С. 75-78.
14. К. Леонова. Вплив естетики постмодернізму на художньо-стильові та пластично-образні особливості дизайну одягу початку XXI століття. Київський національний університет культури та мистецтв. Теорія мистецтва. № 1. 2016, С. 38–44.
15. О. Колосніченко. Удосконалення дизайн-ергономічного проєктування жіночого одягу сучасних форм. *Теорія та практика дизайну. Технічна естетика*. Вип. 8, 2015. С. 134–144.
16. Х. Шевчук. Особливості деконструктивізму в колекціях японських дизайнерів одягу кінця XX – початку XXI століть. Art and Design. № 4 (12). 2020. С. 173–184.
17. О. М. Гасем. Раціональні та ірраціональні аспекти формоутворення на засадах деконструктивізму в індустрії моди. *Art and Design*. 2024, № 2 (26). С. 110–120.
18. В. Гурдіна, В. Будяк, Т. Малік, М. Васильєва . Засоби кастомізації в сучасному дизайні одягу: формально-естетичний та формотворчий аспекти. Український мистецтвознавчий дискурс. – 2023. № 4. – С. 22–29.
19. Nomadic Poetics Fashion Trend for Spring Summer 2026. C2 Fashion Studio. URL: https://c2fashionstudio.com/nomadic-poetics-fashion-trend-for-spring-summer-2026/ (дата звернення 10.09.2025)
20. Behind the Blinds. Ann Demeulemeester SS26. URL: https://www.behindtheblinds.be/btb-show-report/ann-demeulemeester-ss26 (дата звернення 10.09.2025)

21. Vogue Runway. Ann Demeulemeester Spring 2026 Ready-to-Wear. URL: https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2026-ready-to-wear/ann-demeulemeester (дата звернення 10.10.2025)
22. Nomad Magazine. Wander in Style: The Ultimate Guide to Travel Fashion Trends. URL: https://nomad-magazine.com/blog/wander-in-style-the-ultimate-guide-to-travel-fashion-trends/ (дата звернення 10.10.2025)
23. M. Guerreiro, C. Muhs, M. Carvalho Neves, L. Engel, L. Fernandes. Green marketing: a case study of the outdoor apparel brand Patagonia. *Responsibility and Sustainability*. – 2023. Vol. 8, № 2. – С. 49–57.
24. А. Корякіна, К. Пашкевич, О. Герасименко, Ч. Чень. Sustainable Fashion в творчості українських та закордонних брендів одягу. *Теорія та практика дизайну. Культура і мистецтво*. 2024. Вип. 2(32). С. 94–106.
25. Wallpaper. In Milan, Prada seeks freedom as a “response to the overload of contemporary culture”. 2025. URL: https://www.wallpaper.com/fashion-beauty/prada-ss-2026-womens-milan-fashion-week-show (дата звернення 10.11.2025)
26. Vogue UA. 12 головних модних тенденцій сезону осінь-зима 2025/2026. URL: https://vogue.ua/article/tendencii-amp/12-golovnih-modnih-tendenciy-sezonu-osin-zima-2025-2026-58715.html (дата звернення 10.11.2025)
27. Vogue Runway. Magda Butrym Spring 2026 Ready-to-Wear. URL: https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2026-ready-to-wear/magda-butrym/slideshow/collection (дата звернення 10.11.2025)
28. Vogue Runway. Ponte Spring 2026 Ready-to-Wear. URL: https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2026-ready-to-wear/ponte/slideshow/collection (дата звернення 10.11.2025)
29. Vogue Runway. Matières Fécales Spring 2026 Ready-to-Wear. URL: https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2026-ready-to-wear/matieres-fecales/slideshow/collection (дата звернення 10.11.2025)
30. Vogue Runway. Issey Miyake Spring 2026 Ready-to-Wear. URL: https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2026-ready-to-wear/issey-miyake/slideshow/collection (дата звернення 10.11.2025)

31. І. Кущик. Співвідношення гендерних трансформацій та еволюції моди. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2021. № 3. С. 67–71.
32. М. Мазур. Історико-філософська інтерпретація архетипів особистості як символічних образів колективного безсвідомого в рецептивному полі психоаналітичних поглядів Карла Ґустава Юнґа. Грані. 2020. Том 23, № 9. –С. 40–64.
33. Н. В. Рожанська. Зародження та розвиток феміністської соціальної теорії: історико-філософський аналіз. *Наукові праці. Філософія*. — 2017, Том 300, № 288. — С. 137–158.
34. L. Bulanova-Duvalko. The analysis of relationship between mother and child and its impact on the formation of gender stereotypes in the context of psychoanalytic feminism. Anthropological Measurements of Philosophical Research. – 2014, № 6. – С. 24–34.
35. Ч. Чепелєва. Чинники формування уявлень жінки про материнство та трансформація образу матері в період народження дитини. Габітус. – 2023. Вип. 45. – С. 278–283.
36. Ю. Коренєва. Гендерні особливості уявлень сучасної молоді про сексуальність = Gender characteristics of modern youth’s ideas about sexuality / Ю. П. Коренєва, А. В. Ляшко // Габітус. – 2022. – Вип. 44. – С. 179–188.
37. Vogue UA. Як формувався чоловічий стиль у жіночому гардеробі. URL: https://vogue.ua/article/fashion/tendencii/nabirayas-muzhestva-muzhskoy-stil-v-zhenskom-garderobe-38147.html(дата звернення 10.11.2025)
38. А. Юхимчук, К. Пашкевич, Б. Касс. Тенденція жіночності у чоловічій моді. Матеріали International Conference "Eurointegration in the Arts, Science and Education: Perspectives of Implementation". Klaipėda University, 2024. С. 73–76.

ДОДАТКИ

Додаток А. Аналіз джерел за темою

Рис. 1.1 Принцип mix and match

Рис. 1.2 Трансформативний одяг

Рис. 1.3 Comme des Garcons SS 1986

Рис. 1.4 Comme des Garcons FW 1998

Рис. 1.5 Issey Miyake
1991

Рис. 1.6 Issey Miyake
FW 1995

Рис. 1.7 Yohji Yamamoto
FW 1995

Рис. 1.8 Yohji Yamamoto
FW 1998

Рис. 1.9 Модульна кастомізація

Рис. 1.10 Адаптивна кастомізація

Рис. 1.11 Багатошаровість Street style

Додаток Б. Тенденції моди

Рис. 2.1 Девід Боуі
Андрагінна зарка 1970х

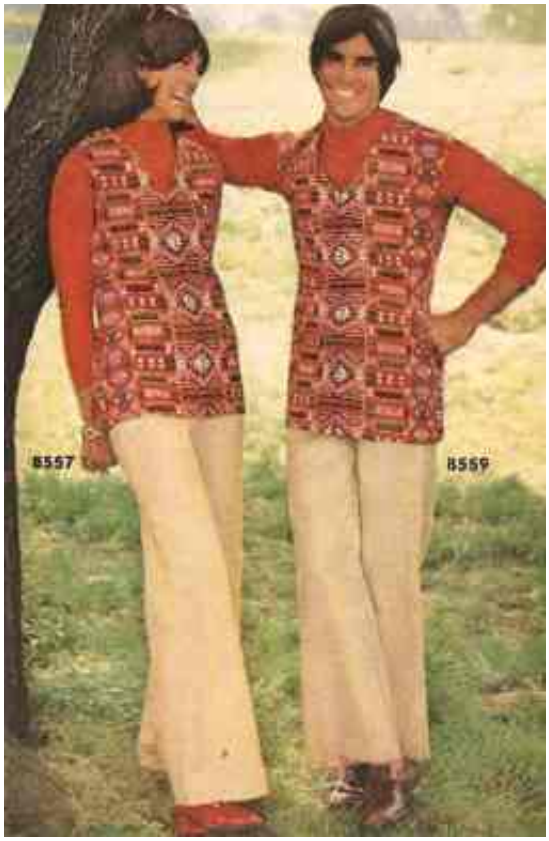

Рис. 2.2 Приклад
Гендерного розмиття 1970х

Рис. 2.3 Даян Кітон
В філмі «Енні Голл»

Рис. 2.4 Sean Suen
SS 2025

Додаток В. Концепція авторського проєкту

Рис. 3.2. Забарвлення і текстура гірських масивів

StrikePlagiarism.com

Дата звіту 12/10/2025
Дата редагування ---

Звіт не був оцінений

Звіт подібності

Метадані

Назва організації
Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts
Заголовок
КДІМ_МІЩЕНКО Соломія_кваліф_робота_магістра_2025_вичитана
Автор Науковий керівник / Експерт
С. МіщенкоО. Лагода
підрозділ
KSADA

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

2.38% 2.38% КП 1

0.73% 0.73% КП 2

1.74% 1.74% КЦ

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

7301
Кількість слів

56790
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	81
Білі знаки	¶	21
Парафрази (SmartMarks)	a	2

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	27 0.37 %
2	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	26 0.36 %

3	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	22 0.30 %
4	https://ksada.org/wp-content/uploads/2025/04/kvalifik_robota_metod_2024.pdf	18 0.25 %
5	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	14 0.19 %
6	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	13 0.18 %
7	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	12 0.16 %
8	https://ksada.org/wp-content/uploads/2025/04/kvalifik_robota_metod_2024.pdf	11 0.15 %
9	https://ksada.org/wp-content/uploads/2025/04/kvalifik_robota_metod_2024.pdf	11 0.15 %
10	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	10 0.14 %

з бази даних RefBooks (0.07 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
джерело: Paperity		
1	Metamorphosis of Chamber-Vocal Cycle in the Work of M. Shukh (on the Example of the Meditative Performance 'Songs of spring') Лариса Горелік;	5 (1) 0.07 %

з домашньої бази даних (1.77 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
2	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 **Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)**	**129 (8) 1.77 %**

з програми обміну базами даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з Інтернету (0.55 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
3	https://ksada.org/wp-content/uploads/2025/04/kvalifik_robota_metod_2024.pdf	40 (3) 0.55 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)